

A N N E F R A N K

O ISTORIE PENTRU PREZENT

Anne Frank

„Pentru cineva ca mine, a ține un jurnal e o senzație foarte stranie. Nu numai că n-am mai scris niciodată, dar cred că mai târziu nici eu, nici altcineva nu va fi interesat de efuziunile unei școlărițe de treisprezece ani.”

Când împlineste treisprezece ani, Anne Frank primește un jurnal. Câteva săptămâni mai târziu, viața ei se schimbă dramatic atunci când trebuie să se ascundă. Vreme de peste doi ani, își așterne gândurile, sentimentele și experiențele în acest jurnal. Nu are de unde să știe că acest jurnal avea să fie citit de milioane de oameni din întreaga lume.

A N N E F R A N K

TORTENELEM A MĂNĂK

Anne Frank

„Olyan embernek, mint én, egészen különös érzés naplót írni. Nemcsak azért, mert eddig még nem írtam, hanem mert úgy érzem, hogy később majd sem engem, sem másvalakit nem fognak érdekelni egy tizenhárom éves diáklány ömlengései.”

A 13. születésnapján Anne Frank egy naplót kapott ajándékba. Nem sejtette, hogy élete néhány héttel később a feje tetejére áll, mert bujkálni kényszerül. Több mint két éven keresztül minden gondolatát, érzését, és élményét ezzel a naplóval osztotta meg. Nem tudhatta, hogy később világszerte több millióan fogják olvasni sorait.

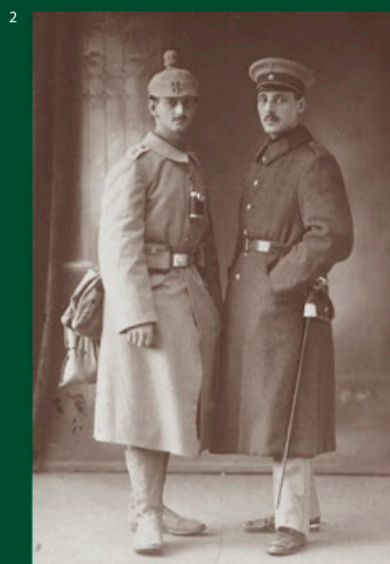
1 Nunta părinților Annei, 12 mai 1925.

Anne și părinții ei în ziua nuntii, 12 mai 1925.

„Pe 12 iunie 1929 am urmat eu.”

Anne Frank
 „Tata, cel mai scump dintre toți tăticii
 întâlniți vreodată, avea deja trezeci și șase
 de ani când s-a căsătorit cu mama, care
 avea atunci douăzeci și cinci de ani. Sora
 mea Margot s-a născut în 1926 în Frankfurt
 pe Main, în Germania. Pe 12 iunie 1929 am
 urmat eu.”

Anne Frank este fiica mai mică a lui Otto Frank și a lui Edith Frank-Holländer. Generații întregi ale familiilor Frank și Holländer au trăit în Germania. Membrii familiei Frank sunt evrei liberali. Ei sunt legați de religia mozaică și de tradițiile acesteia, fără însă a urma riguros toate preceptele. În 1930, aproximativ 1% din populația Germaniei, adică mai mult de jumătate de milion de persoane, sunt evrei.

2 Tatăl Annei (stânga) și unchiul ei, Robert, ofițeri germani în Primul Război Mondial (1914-1918).

Anne apja (balra) és nagybátyja Robert, német tisztekként az első világháború idején (1914 - 1918).

„Utána jöttem én 1929. június 12-én.”

Anne Frank
 „Apám, a legdrágább apa, akivel valaha is
 találkoztam, harminchat évesen vette el
 anyámat, aki akkor huszonöt volt. A
 nővérem, Margot 1926-ban született
 Németországban, Majna-Frankfurtban.
 Utána jöttem én 1929. június 12-én.”

Anne Frank Otto Frank és Edith Frank-Holländer második lánya volt. A Frank és Holländer család már nemzedékek óta Németországban élt. Frankék liberális zsidó család voltak. Kötődtek ugyan a zsidó valláshoz, ám a hagyományokat nem tartották szigorúan. 1930-ban Németország lakosságának megközelítőleg 1%-a, több mint félmillió ember, zsidó.

3 Bunica paternă a Annei, asistentă într-un spital militar în timpul Primului Război Mondial.

Anne (apaj) nagyanja nővéreként egy katonai kórházban az első világháború idején.

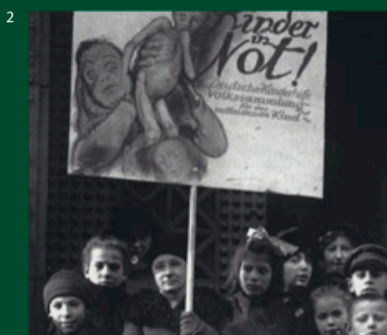

1 Demonstrație împotriva Tratatului de la Versailles în fața clădirii Parlamentului (Reichstag) din Berlin, 1932.

Túnetés a versailles-i békeszerződés ellen a berlini Reichstag (Parlament) előtt 1932-ben.

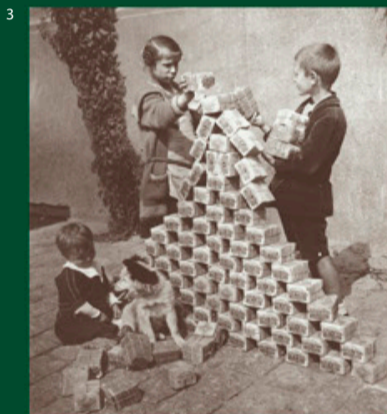
Criza în Germania

Primul Război Mondial se încheie în 1918 cu înfrângerea Germaniei. Tratatul de la Versailles, semnat după terminarea războiului, impune Germaniei să plătească mari reparații de război. Milioane de persoane își pierd locurile de muncă și ajung să trăiască într-o sărăcie disperată. Inflația iese de sub control: moneda țării ajunge să fie practic lipsită de valoare în 1923. Numeroși germani nutresc adânci resentimente. În 1929 începe o criză economică mondială care afectează puternic Germania. NSDAP (Partidul Muncitoresc Național-Socialist German), un partid politic mic, naționalist extremist, condus de Adolf Hitler, învinovățește evreii pentru toate problemele Germaniei și ale lumii. Hitler declară că deține soluția la problemele șomajului și sărăciei.

2 Colecță de bani în Berlin pentru copii afectați de sărăcie, 1920.

Penzgijítés nélkülözö gyerekek részére Berlinben 1920-ban.

3 Copii jucându-se cu un teanc de bancnote fără valoare, 1923.

Gyerekek játszanak egy nagy halom értékelen bankjeggyel 1923-ban.

4 Hitler în ziua adunării anuale a partidului, în Nuremberg, 1927. Acesta susține în repetate rânduri că evreii sunt de blamat pentru problemele cu care se confruntă Germania.

Hitler az éves politikai gyűlésen Nürnbergben 1927-ben. Hitler többször kijelenti, a zsidók felelősek Németország problémáért.

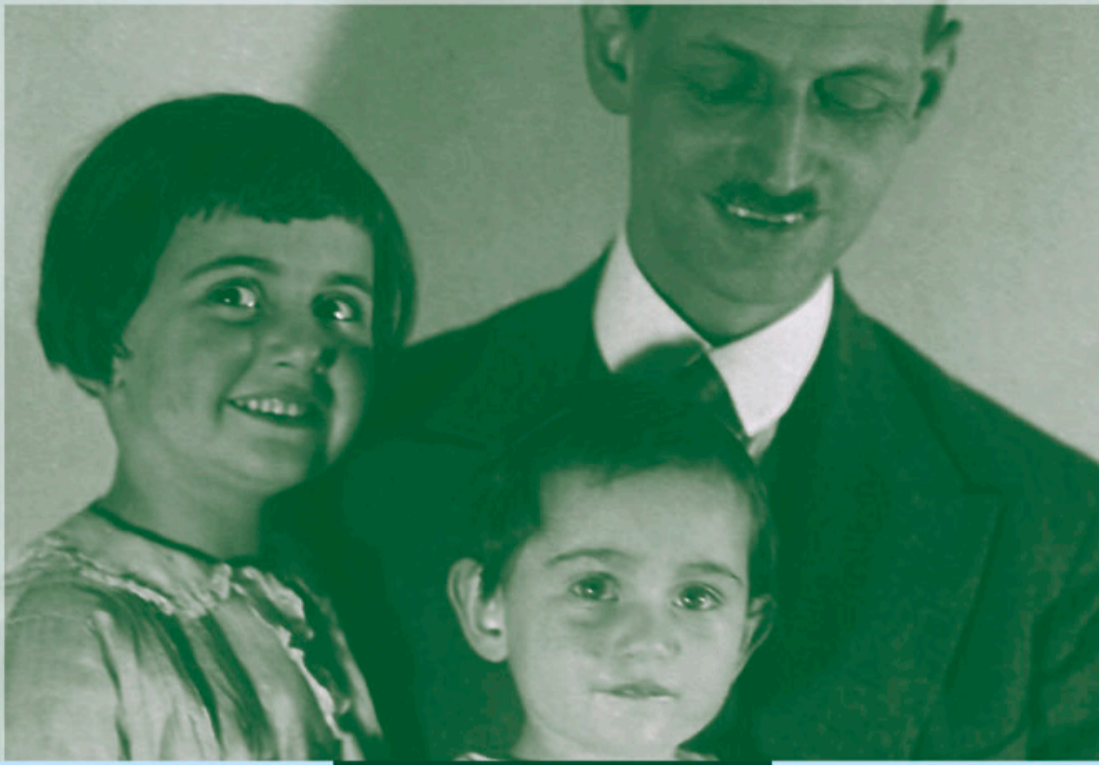
Válság Németországban

1918-ban Németország vereségével ért véget az első világháború. A háborút lezáró versailles-i békeszerződés hatalmas jóvátételi összegeket rótt ki Németországra. Emberek milliói vesztek el állásukat és válnak reménytelenül szegényre. Az infláció ellenőrizhetetlenné válik, 1923-ra a pénz jóformán semmit sem ér. Sok németben a sértettség érzése kavargog. 1929-ben súlyos gazdasági válság söpör végig a világon, amely Németországot különösen keményen sújtja. Az NSDAP (Német Nemzetiszocialista Munkáspárt), az Adolf Hitler által vezetett kis szélsőséges nacionalista politikai párt a zsidókat okolja Németország és a világ problémáért. Hitler azzal hitegeti az embereket, hogy megtalálta a megoldást a munkanélkülségre és a szegénységre.

5 Hitler atrage un număr tot mai mare de adepți. În 1930, 18.3% din germani votează cu partidul nazist (NSDAP).

Hitler egyre nagyobb tömegeket vonz. Az 1930-as választásokon a németek 18,3%-a szavaz a Német Nemzetiszocialista Munkáspártra.

Anne, Margot și tatăl lor, 1931.

Anne, Margot și părinții lor, 1931.

„Până la vârsta de patru ani am locuit la Frankfurt.”

Otto Frank

„Încă din 1932, grupările Sturmabteilung („Cămașile brune”) organizau marșuri, intonând: ‘Când de sub cuțit va țâșni sânge evreiesc’... Am discutat imediat cu soția: ‘Cum am putea pleca de aici?’”

Otto și Edith sunt profund îngrijorați în privința viitorului. Puterea și brutalitatea naziștilor sunt în creștere. Mai mult, criza economică face ca situația să continue să se înrăutățească la banca la care lucrează Otto. Otto și Edith se întreabă dacă există o țară în care ar putea să înceapă o viață nouă. Margot și Anne nu știu nimic despre grijile părinților lor.

În octombrie 1933, Anne și Margot locuiesc cu bunica lor Holländer în Aachen (Germania), în apropiere de granița cu Olanda.

În 1933, în octombrie, Anne și Margot a Holländer și mama ei rămân în Aachen (Germania), aproape de granița cu Olanda.

Anne, octombrie 1933.

Anne, 1933, în octombrie.

Margot Frank în 1929. Are trei ani când se naște sora ei, Anne.

Margot Frank în 1929. Avea trei ani când sora ei, Anne, s-a născut.

„Négyéves koromig Frankfurtban laktam.”

Otto Frank

„Már korán, 1932-ben, Rohamosztagosok (Barnaingesek) csoportjai vonultak az utcán azt énekelve: ‘Ha késünkől majd zsidó vér csorog’... Feleségemmel haladéktalanul tanakodni kezdtünk: ‘Miként mehetnénk el innen?’”

Otto és Edith Frank mély aggodalommal tekintenek a jövő felé. A náci hatalma és brutalitása egyre növekszik. Ráadásul a gazdasági válság miatt a bankban, ahol Otto is dolgozik, egyre rosszabbra fordulnak a dolgok. Otto és Edith elhagynák az országot, azon töprengenek, hol tudnának új életet kezdeni. Margot és Anne semmit sem tudnak szüleik aggodalmairól.

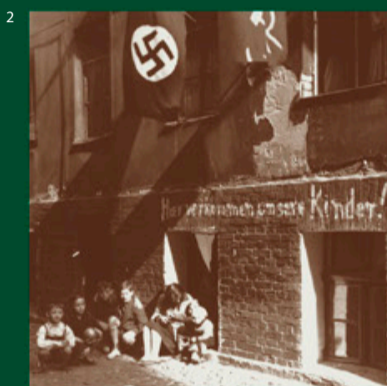

1 „Hitler: Ultima noastră speranță”, afiș electoral al NSDAP, 1932.

„Hitler az utolsó reményünk”. Az NSDAP választási plakátja 1932-ből.

Hitler câștigă alegerile

În 1932, aproape 6 milioane de germani sunt șomeri. Din ce în ce mai mulți germani sunt atrași de partide radicale, anti-democratice. Atât comuniștii, cât și național-socialiștii pretind că sunt deținătorii soluției reale la toate problemele societății. Disputarea diferențelor politice se face adesea pe străzi. NSDAP exploatează această violență în propriul său avantaj și, cu ocazia alegerilor din noiembrie 1932, devine cel mai mare partid din parlament, obținând 33,1% din voturi.

Un cartier sărac din Berlin în 1932. Comuniștii și național-socialiștii locuiesc pe aceeași stradă. Pe perete este scris: „Copiii noștri se înroșesc aici.”

Berlin sărăcăreț în 1932. Comuniștii și național-socialiștii locuiesc pe aceeași stradă. Pe perete este scris: „Iată, morim aici copiii noștri.”

Hitler câștigă alegerile

1932-re már közel 6 millió német válik munkanélkülivé. Egyre több embert vonzanak a radikális, anti-demokratikus pártok. A kommunisták és a nemzetiszocialisták is az összes probléma megoldását ígérik. A politikai nézeteltérések egyre gyakrabban torkollnak utcai verekedésekbe. Az NSDAP-nak sikerül előnyt kovácsolnia az erőszakból. Az 1932 novemberében tartott választásokon megszerzi a szavazatok 33,1%-át, s így a legnagyobb pártként kerül be a parlamentbe.

Hitler este prezentat în această fotografie din 1932 înconjurat de admiratori fervenți.

Hitler hivelor întruniri în 1932.

Naziștii încă au numeroși opozanți în 1932. Aceasta este o demonstrație anti-NSDAP.

1932-ben a nácioknak még számos ellenfele van. NSDAP-ellenes tüntetés.

Munkanélküliek állnak sorban a hannoveri munkaközvetítő hivatal előtt. A kerítésen a „Szavazz Hitlerre” felirat olvasható.

Șomerii stând la coadă în fața biroului de ocupare a forței de muncă în Hanovra. Pe gard stă scris: „Votați cu Hitler.”

1 În timp ce Otto se ocupă de pregătirile pentru emigrare, Anne și Margot stau cu mama lor în casa bunicii lor materne, Holländer, în Aachen (Germania).

„...lumea din jurul meu s-a prăbușit.”

Otto Frank

„...lumea din jurul meu s-a prăbușit...

Am fost nevoit să accept consecințele și, cu toate că m-a durut teribil, am realizat că Germania nu era lumea întreagă și am părăsit-o pentru totdeauna.”

La 30 ianuarie 1933, Hitler devine Cancelarul Germaniei. Noii conducători își fac cunoscute intențiile reale în scurt timp. Sunt introduse primele legi antievreiești, iar persecuția evreilor din Germania începe cu vehemență.

Pentru Otto Frank sosește momentul pentru a părăsi Germania. Încearcă să găsească posibilități de lucru în Olanda, unde are contacte de afaceri. Căutările reușesc, iar familia Frank emigrează la Amsterdam.

2 Adolf Hitler devine Cancelar la 30 ianuarie 1933.

Adolf Hitler 1933. Január 30-án kancellár lesz.

3 Violența nazistă împotriva evreilor este relatăată pe larg în media internațională, dar naștii susțin că aceasta nu este decât propagandă evreiască. La 1 aprilie 1933 începe boicotul împotriva avocaților și medicilor evrei, precum și împotriva prăvăliilor și magazinelor deținute de evrei.

A nemzetközi média széles körben beszámol a zsidókkal szembeni náci erdészakról, ám a náciik azt állítják, hogy mindez nem más, mint zsidó propaganda. 1933. április 1-én bojkottot kezdeményeznek a zsidó jogászok, orvosok, (zsidó tulajdonú) boltok és áruházak ellen.

4 Anne, Edith și Margot Frank, 10 martie 1933. Magazinul Tietz din Frankfurt (Germania) avea o cabină Photoweigh în care puteai să te cîntărești și să îți faci poză pentru pașaport.

Anne, Edith és Margot Frank 1933. március 10-én. A frankfurti (Németország) Tietz áruháznak volt egy Photoweigh fotófülkéje, amelyben az ember megmérhette magát és készíthetett útlevel- és igazolványképet is.

Amíg Otto előkészíti a kivándorlást, Anne és Margot édesanyjukkal maradnak a Holländer nagymama aacheni házában (Németország).

„... összeomlott körülöttem a világ...”

Otto Frank

„...összeomlott körülöttem a világ. Szembe kellett nézmem a következményekkel, és bár mélyen sértett, rá kellett jönnöm, hogy Németország nem a világ és elmentem örökre.”

1933. január 30-án Hitler Németország kancellárja lesz. Az új vezetők valós szándékai hamar világossá válnak. Bevezetik az első zsidóellenes törvényeket, és a zsidóság üldözése Németországban komolyan megkezdődik.

Otto Frank számára elérkezik az idő Németország elhagyására. Megkísérel munkát találni Hollandiában, ahol vannak üzleti kapcsolatai. Keresésében sikeres, és a Frank család áttelepül Amszterdamba.

Un marș cu torțe organizat de NSDAP la Berlin, 1933.

Az NSDAP fátylás felvonulása Berlinben 1933-ban.

Dictatura

NSDAP nu îi terorizează doar pe evrei, ci și pe opoziții săi politici. Sunt persecutați și închși în lagăre de concentrare comunistii și social-democrații, indeosebi. Anumite tipuri de artă, literatură și muzică sunt interzise, iar cărți sunt arse în public. Numeroși scriitori, artiști și oameni de știință părăsesc țara. Democrația este abolită. Funcționari publici și profesori evrei sunt concediați.

La 23 martie 1933, votul Parlamentului II conferă lui Hitler puteri autoritare, permițându-i să conducă țara fără consimțământ democratic. Doar social-democrații care nu fuseseră arestați sau care nu se refugiaseră din țară votează împotriva. Partidul Comunist fusesse deja interzis.

1933, martius 23-án a Reichstag megszavazza, hogy Hitler a parlament hozzájárulása nélkül is kormányozhat. Az egyedüli ellenzék azok a szociáldemokraták jelentik, akiket addig még nem tartóztattak le, vagy nem hagyták el az országot. A kommunista pártot már korábban betiltották.

A diktatúra

Az NSDAP nem csak a zsidók, hanem a párt politikai ellenfelei ellen is fellép. Fő célpontjaik a kommunisták és a szociáldemokraták. Üldözik és koncentrációs táborokba zárják őket. Betiltanak bizonyos képzőművészeti, irodalmi és zenei műveket. Az utcákon könyveket égetnek. Számos író, művész és tudós hagyja el az országot. A demokrácia megszűnik. A zsidó közalkalmazottakat és tanárokat elbocsátják.

O ardere publică a cărților în mai 1933. Autorii, mulți dintre ei evrei, sunt denunțați ca „negermani”.

Nyilvános könyvégetés 1933 májusában. A szerzőket, köztük sok zsidót is, németellenesnek bélyegezték.

„Führer, te urmăm! Toată lumea spune Da!” La mijlocul anilor 1933 toate partidele politice sunt interzise. Singurul partid permis este NSDAP.

„Führer, követünk téged! Mindnyájan veled tartunk!” 1933 derekára betiltják az összes politikai pártot. Az egyetlen legálisan működő párt az NSDAP.

A politikai ellenfelek letartóztatása 1933 márciusában.

1

Anne la școală, 1935.

Anne az iskolában, 1935.

„În Olanda”

Anne Frank

„Fiindcă suntem evrei sută la sută, tata a venit în 1933 în Olanda. A ajuns director al societății neerlandeze Opekta, specializată în fabricarea de gemuri.”

Otto Frank începe să își consolideze afacerea vânzând ‘Opekta’, un agent de gelatinizare pentru gemuri. Familia Frank se mută într-o casă din Merwedeplein, construită într-un complex nou de locuințe din Amsterdam. Tot mai mulți refugiați din Germania se mută în acest cartier. Anne și Margot frecventeză o școală locală și învață olandeza în scurt timp.

2

Otto Frank și secretara sa, Miep Gies, angajata lui din 1933.

Otto Frank și titkárja Miep Gies, aki 1933-ban kezdett dolgozni Ottónak.

„... áttelepült Hollandiába”

Anne Frank

„Tősgyökeres zsidó család vagyunk, ezért apám 1933-ban áttelepült Hollandiába, és igazgató lett a Holland Opekta Gyümölcsízgyártó Társaságnál”.

Otto Frank megkezdi vállalkozását az ‘Opekta’ árusításával, ami egy zselésítőszert lekvárhoz. A Frank család egy házba költözik a Merwedeplein-en, amely egy új lakásépítési fejlesztés része Amsterdamban. Egyre több németországi menekült érkezik a szomszédságba lakni. Anne és Margot a helyi iskolába járnak és hamar magtanulnak Hollandul.

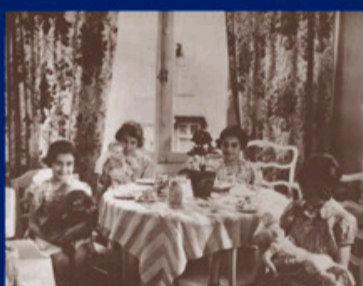
3

Anne cu prietenele ei Eva Goldberg (stânga) și Sanne Ledermann (mijloc) în Merwedeplein (Amsterdam), 1936.

Anne a barátjával: Eva Goldberg (bal oldalon) és Sanne Ledermann (középen) a Merwedeplein-en (Amsterdam), 1936.

4

Margot și Anne cu prietenele lor, Ellen Weinberger (a doua din stânga) și Gabrielle Kahn (dreapta). Fotografia a fost realizată în casa familiei Kahn în Amsterdam, 1934.

Margot és Anne a barátjaikkal: Ellen Weinberger (a második balról) és Gabrielle Kahn (jobb oldalon). A fénykép a Kahn család otthonában készült 1934-ben, Amsterdamban.

1 *Marșuri populare organizate riguros fac o impresie puternică.*

A mérnöki pontossággal megszervezett tömeggyűlések nagy hatást gyakorolnak az emberekre.

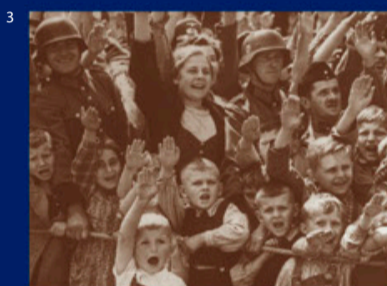
Nazificarea Germaniei

În Germania sunt restabilite „legea și ordinea”, iar economia se dezvoltă. Naziștii preiau controlul formării și educării tinerilor, cu scopul de a-i transforma în „buni naziști”. Media (radio, ziare și filme) reflectă exclusiv ideologia nazistă. Există un mare entuziasm pentru Hitler și partidul său. Există și câțiva opozanți, însă majoritatea acestora rămâne tăcută de teama violenței și a închisorii. Sunt introduse diverse măsuri antievreiești. Cei care se opun sunt puțini.

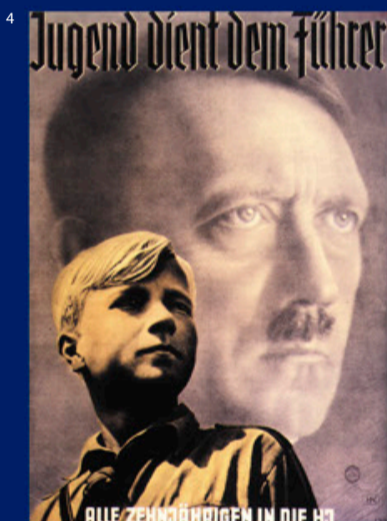
2 *Șomerii sunt trimiși să lucreze la construirea autostrăzilor, a clădirilor guvernamentale și a proiectelor civile. De asemenea, Hitler începe să consolideze industria armamentului și pune bazele unei armate numeroase. Rata șomajului scade considerabil.*

Jelentősen csökken a munkanélküliség: a munkanélkülieket útépitéseken, kormányzati építkezéseken, illetve civil beruházásokon foglalkoztatják. Emellett Hitler megkezdi a hadipar fejlesztését és hatalmas hadsereg kiépítését.

3 *Atât tinerii, cât și vârstnicii sunt plini de entuziasm față de naziști.*

Fiatolok és idősek egyaránt a náciizmus lelkes hívei.

4 *„Tineretul îl servește pe Führer”
„Toți copiii cu vârsta de 10 ani se alătură Tineretului hitlerist”*

*„Az ifjúság a Führer szolgálatában”
„Minden tízévest a Hitlerjugendbe!”*

Németország fasizálódása

Németországban ismét „törvény és rend” uralkodik, a gazdaság fellendülőben van. A náciik saját kezükbe veszik az ifjúság nevelését, a cél, hogy „jó náciikat” faragjanak belőlük. A média (rádió, film, újságok) a náci ideológiát visszhangozza. Hitler és pártja iránt óriási a lelkesedés. A csekély számú ellenzék a megtorlástól és bebörtönzéstől tartva némaságba burkolózik. Különböző zsidóellenes rendelkezések lépnek életbe. Az ellenállók száma elenyésző.

5 *Naziștii vor controlul absolut al formării tinerilor. Activitățile băieților sunt militarizate, în timp ce fetele sunt instruite pentru rolul lor de viitoare casnice și mame.*

A náciik teljesen az ellenőrzésük alá akarják vonni a fiatalság képzését. A fiúk nevelése katonai jellegűt, míg a lányokat a háziasszony-szerepre és az anyaságra készítik fel.

1 Anne cu prietenii ei la o groapă de nisip, 1937. Hannah în stânga, Sanne în dreapta.

Anne és barátai a homokozóban. Balra Hanneh, jobbra Sanne.

„Iată-le pe Anne, Hanne și Sanne”

Anne Frank
 „Mai demult, Hanneli și Sanne au fost prietenele mele cele mai bune și de fiecare dată când cineva ne vedea împreună spunea: «Iată-le pe Anne, Hanne și Sanne.»”

Hannah Goslar și Sanne Lederman sunt amândouă evreice, originare din Berlin. Valul de refugiați crește, tot mai mulți oameni care au părăsit Germania se stabilesc în cartierul Annei. Aproximativ jumătate din elevii din clasa Annei sunt evrei.

2

„Itt jön az Anne, Hanne és Sanne”

Anne Frank
 „Régebben Hanneli és Sanne voltak a legjobb barátom, és ha minket együtt láttak, azt mondták: 'Itt jön az Anne, Hanne, Sanne.'”

Hannah Goslar és Sanne Lederman is berlini zsidó kislányok voltak. A menedéket keresők száma egyre nő, mind több és több németországi menekült költözik Anne-ék környékére. Anne osztálytársainak közel fele zsidó.

3 Anne într-o tabără de vară pentru copii de la oraș în Laren, aproape de Amsterdam, în 1937.

Anne egy városi gyerekeknek szervezett nyári táborban az Amsterdam közelében fekvő Larenben.

4 Sunt mulți copii evrei în clasa Annei, majoritatea veniți din Germania.

Anne osztálytársai közül sokan zsidók. Többességük Németországból érkezett.

1 Naziștii consideră că oamenii pot fi împărțiți în „rase” și că propria lor „rasă ariană” este superioară. Aici, unui copil i se examinează „trăsăturile rasiale”.

Legi rasiale

În 1935 sunt introduse „legile rasiale”. De aici înainte, doar germanii cu așa-numitul „sânge german” pot fi cetățeni cu drepturi depline. Toți ceilalți au drepturi mai puține. Idealul lui Hitler este un popor german pur „din punct de vedere rasial”. Acesta susține că „rasa ariană” germană este superioară tuturor celorlalte. Naziștii îi consideră pe evrei nu doar inferiori, dar și periculoși. Ei alimentează mitul că evreii sunt angajați într-o conspirație mondială pentru a distruge așa-numita „rasă ariană”. Populația evreiască se confruntă cu tot mai multe restricții, toate având același scop: să îi izoleze pe aceștia de restul populației.

Elevii sunt instruiți în „studii rasiale”.

Iskolásoknak oktatják a „faji tanulmányokat.”

Faji törvények

1935-ben bevezetik a faji törvényeket. Mostantól fogva csak azok lehetnek teljes jogú német állampolgárok, akiknek ereiben „német vér” folyik. Mindenki másnak a jogait megnyirbálják. Hitler eszményképe a „fajilag tiszta” német nép, amely felsőbbrendű a többi népnél. A náciok szerint a zsidók nem egyszerűen alacsonyabb rendűek, hanem veszélyesek is. Abban a tévhitben vannak, hogy „a zsidók” egy világméretű összeesküvést szőnek az „árja faj” elpusztítására. Intézkedések sorát hozzák annak érdekében, hogy a zsidó népességet elszigeteljék a nem zsidó lakosságtól.

Hitler emite un ordin de ucidere a persoanelor cu handicap pentru a preveni „slăbirea rasei”. Aproximativ 80.000 de persoane cu handicap, printre care și oarecâte fete, sunt ucise.

Hitler elrendă a fogațecos emberek meggyilkolását, hogy elkerüljék az „árja faj” meggyengülését. „Mintegy 80 ezer rokkantat, közöttük a képen látható lányt, gyilkolnak meg.”

Naziștii consideră și persoanele de culoare ca fiind „inferioare”. În jur de 20.000 de asemenea persoane trăiesc în Germania în anul 1930. În 1937, 385 de copii de culoare sunt sterilizați în secret.

A náciok a feketéket is „alsóbbrendűnek” tekintik. Az 1930-as években mintegy 20 ezer fekete él Németországban. 1937-ben titokban 385 fekete gyermeket sterilizálnak.

39 roma gyereken végeznek „faji vizsgálatokat” a Szent József klinikán a németországi Müllingen városban. A gyerekeket 1944-ben Auschwitzba szállítják. Sokan közülük a gázkamrákban lelik halálukat, másokon orvosi kísérleteket végeznek. Összesen négyen éltek túl a háborút.

5 Treizeci și nouă de copii romi sunt aduși la clinica „St. Josefspflege” în orașul german Müllingen pentru așa-numitele „studii rasiale”. În 1944, copiii sunt trimiși la Auschwitz, unde majoritatea sunt ucși în camerele de gazare, în timp ce alții sunt supuși experimentelor medicale. Doar patru dintre ei supraviețuiesc.

1 Anne (a doua din stânga) în Vondelpark, Amsterdam, în iarna dintre anii 1940 și 1941. Patinajul artistic era marea ei pasiune. Aceasta este singura fotografie cu Anne patinând care s-a păstrat.

„Viața ne-a fost marcată de momente tensionate...”

Anne Frank

„Viața ne-a fost marcată de momente tensionate ușor de imaginat, căci rudele noastre rămase în Germania n-au fost ferite de legile lui Hitler privitoare la evrei. După pogromurile din 1938, cei doi unchi ai mei, frații mamei, au fugit și au ajuns teferi în America de Nord, iar bunica a venit la noi. Avea atunci șaptezeci și trei de ani.”

Otto și Edith Frank ajung să cunoască alți refugiați germani. Li întâlnesc pe Hermann și Auguste van Pels și pe fiul lor, Peter, precum și pe Fritz Pfeffer, cu care se vor ascunde ulterior. Familia Van Pels se refugiază din Osnabrück în 1937, iar Hermann van Pels devine partenerul de afaceri al lui Otto Frank. La fel ca unchiul Annei, Fritz Pfeffer se refugiază din Germania după „Kristallnacht”.

2 Bunica maternă a Annei, Holländer, vine la Amsterdam în martie 1939 să locuiască cu familia Frank. Moare în 1942.

Anne (anyai) nagymamája 1939 márciusában Amszterdamba indult, hogy a Frank családdal éljen. 1942-ben hal meg.

3 Peter van Pels (centru) cu prietenii la o întâlnire a băieților cercețaiși evrei în Osnabrück, Germania, în 1936.

Peter van Pels (középen) barátjaival a Zsidó Cserkészcsapatban, Osnabrückben, Németországban, 1936-ban.

4 Fritz Pfeffer cu logodnica sa neevreică, Charlotte Kaletta. În Germania, căsătoriile dintre evrei și neevrei deveniseră ilegale începând cu 1935. Cei doi nu se pot căsători nici în Olanda, deoarece și aici sunt aplicate legile germane.

Fritz Pfeffer nem-zsidó menyasszonyával, Charlotte Kaletttal. Németországban 1935-től tilos a zsidók és nem-zsidók közötti házasságkötés. Hollandiában sem tudnak összeházasodni, mivel a német törvényeket ott is tiszteletben tartják.

„Életünk tele volt izgalmmal...”

Anne Frank

„Életünk tele volt izgalmmal, mert a család Németországban maradt tagjait sem kímélték meg a hitleri zsidótörvények. A pogromok után, 1938-ban két nagybátyám, anyám testvérei elmenekültek, majd biztonságban megérkeztek Észak-Amerikába, idős nagyanyám pedig idejött hozzánk. Hetvenhárom éves volt akkor.”

Otto és Edith Frank más németországi menekültekkel is megismerkednek. Megismerik Hermann és Auguste van Pels-t, fiukat Peter-t valamint Fritz Pfeffer-t, akik később együtt bujkálnak velük. A van Pels család 1937-ben Osnabrückből menekült Amszterdamba, és Hermann van Pels üzlettársává vált Otto Frank-nak. Anne nagybátyjaihoz hasonlóan, Fritz Pfeffer is a „Kristallnacht” (Kristályéjszaka) után hagyta el Németországot.

1 Refugiați evrei la bordul vasului „St. Louis” în portul din Antwerp, Belgia, 17 Iunie 1939.

Începe persecuția evreilor

În noaptea dintre 9 și 10 noiembrie 1938 („Kristallnacht”, sau „Noaptea de cristal”), naștii organizează o serie de atacuri împotriva evreilor. În această noapte violentă, 177 de sinagogi sunt distruse, 7500 de prăvălii vandalizate și 236 de evrei uciși. În jur de 30.000 sunt arestați și trimiși în lagăre de concentrare. Abia acum dimensiunea reală a pericolului devine evidentă, mulți evrei decidând să părăsească Germania, însă din ce în ce mai multe țări își închid granițele în fața refugiaților.

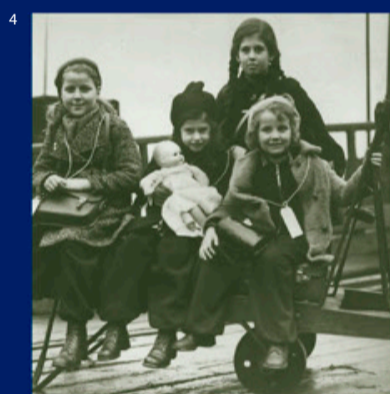
2 Trecători în fața unei prăvălii vandalizate pe Potsdamer Strasse din Berlin, în dimineața zilei de 10 noiembrie 1938. Termenul de „Kristallnacht” se referă la sticlele vitrinelor sparte și împrăștiate peste tot pe străzi.

Berlini jârcelők szemlélnek egy lerombolt üzletet 1938. november 10-e reggelén a Potsdamer Strasse-n. A „kristályéjszaka” kifejezés az utcát elborító üvegtörmelékre utal.

3 Evrei în Oldenburg, Germania, arestați după „Kristallnacht”.

Letartóztatott zsidók a németországi Oldenburgban a „kristályéjszaka” után.

4 Copii refugiați evrei sosind în Anglia, decembrie 1938. Copiii sunt uneori încă admiși în această țară. Majoritatea dintre ei nu își vor revedea niciodată părinții.

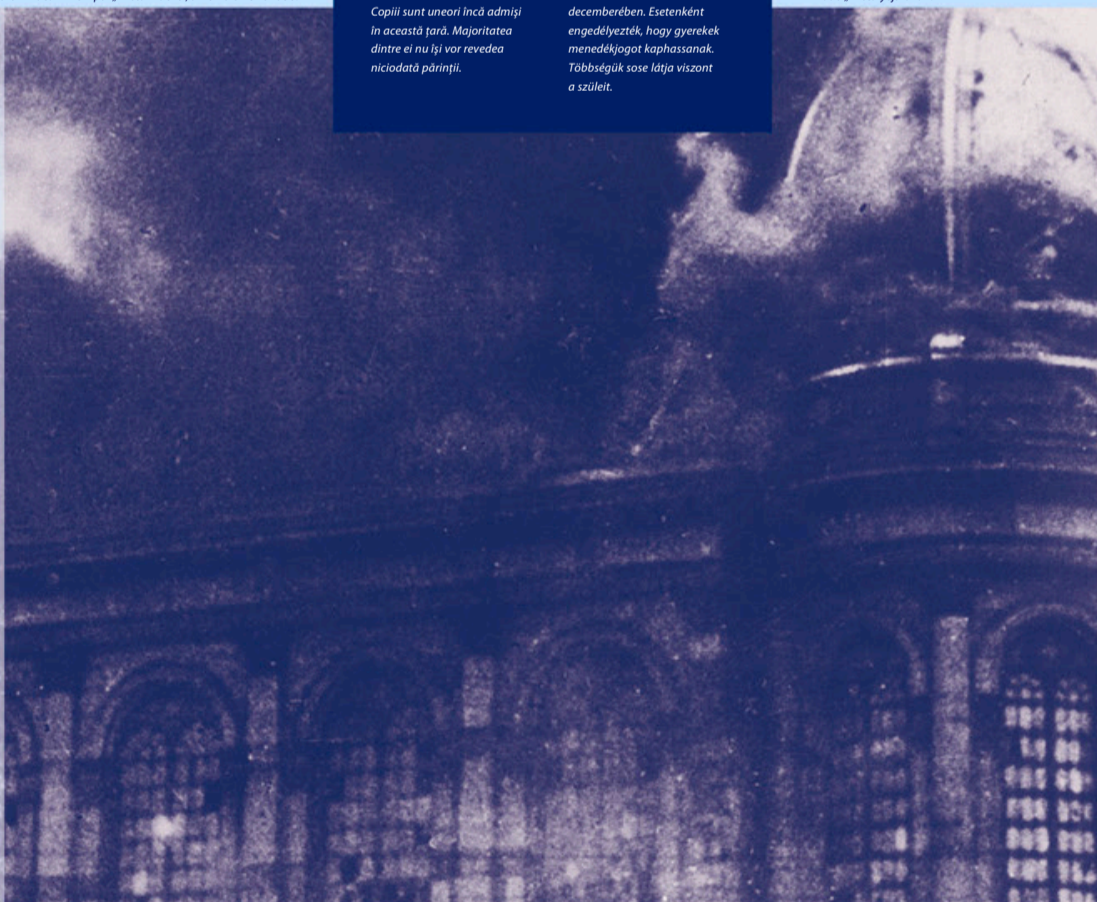
Menekült zsidó gyerekek érkeznek Angliába 1938 decemberében. Esetenként engedélyezték, hogy gyerekek menedéjogot kaphassanak. Többségük sose látja viszont a szüleit.

Zsidó menekültek Belgiumban, az antwerpeni kikötőben horgonyzó „St. Louis” fedélzetén 1939. június 17-én.

Elkezdődik a zsidók üldöztetése

A náci 1938. november 9-éről 10-ére virradó éjjel, az ún. „kristályéjszakan” zsidóellenes pogromot szerveznek. 177 zsinagógát rombolnak le, 7500 üzletet zúznak szét, és 236 zsidót gyilkolnak meg egyetlen éjszaka alatt. Több mint 30 ezer zsidót tartóztatnak le és küldenek koncentrációs táborba. A többség számára most válik csak világossá, hogy milyen óriási a veszély. Sok zsidó elhagyta Németországot, ám egyre több ország zárja le határait a menekülők előtt.

5 A frankfurti zsinagóga lángokban áll az 1938. november 9-éről 10-ére virradó „kristályéjszakan.”

1

În septembrie 1939 izbucnește al Doilea Război Mondial.

Război!

La 1 septembrie 1939 armata germană invadează Polonia. Suprafețe întinse sunt pregătite de armată pentru a face loc coloniștilor germani. Numeroși polonezi de seamă sunt uciși. Doar puține vești cu privire la atrocitățile comise în Polonia reușesc să ajungă în Europa occidentală.

În mai 1940, armata germană invadează și Olanda, Belgia și Franța. Naziștii îi consideră pe cetățenii ne-evrei din aceste țări membri ai aceleiași „rase”, spre deosebire de polonezi, și nu comit atrocități la scara celor din Polonia. În Olanda, înregistrarea evreilor începe în primul an de ocupație.

2

În spatele liniei de front din Polonia, campania terorii împotriva evreilor începe imediat. Evreii sunt umiliți în public și bătuți pe stradă. Forțele de ocupație execută pogromuri în care mii de evrei sunt uciși.

A lengyel frontvonalak mögött azonnal megkezdődik a zsidók megfélemlítése. A zsidókat megalázzák és megverik a nyílt utcákon. A megszálló erők zsidók ezreinek legyilkolásához vezető pogromokat szerveznek.

3

Sosirea armatei germane în Amsterdam, aproape de sediul firmei lui Otto Frank, 16 mai 1940.

A német hadsereg Otto Frank irodájától nem mesze vanul be Amszterdamba 1940. május 16-án.

4

La început, naziștii încearcă să atragă populația olandeză să adere la ideile lor, însă cu puțin succes. Doar o mică parte a populației colaborează cu ocupanții.

A nácik eleinte megpróbálják meggyőzni a holland lakosságot ideológiájuk helyességéről – kevés sikerrel. A lakosság csupán elenyésző része működik együtt a megszállókkal.

1939 szeptemberében kitért a második világháború.

Háború!

1939. szeptember 1-én Németország lerohanja Lengyelországot. Jelentős területeket tisztítanak meg annak érdekében, hogy helyet csináljanak a német telepeseknek. Sok kiemelkedő lengyel személyiséget gyilkolnak meg. A lengyelországi atrocitásokról alig szivároog hír Nyugat-Európába. 1940 májusában a német hadsereg elfoglalja Hollandiát, Belgiumot és Franciaországot. A náciak a nyugat-európai nem-zsidó lakosságot velük azonos „fajúaknak” tekintik, ezért itt nem történnek a Lengyelországban elkövetett rémtettekhez hasonló atrocitások. A megszállás első évében azonban megkezdődik Hollandiában a zsidók nyilvántartásban vétele.

5

Varșovia, 14 septembrie 1939. Copiii polonezi privesc cu teamă spre avioanele germane care atacă orașul.

1939. szeptember 14. Varsó: lengyel gyerekek aggóva figyelik a városát támadó német repülőgépeket.

Familia Frank in Merwedeplein, Amsterdam.

A Frank család a Merwedeplein-en, Amszterdamban.

„...pentru noi, evreii, au început nenorocirile.”

Anne Frank

„Începând din mai 1940 s-a terminat cu vremurile bune: mai întâi războiul, apoi capitularea, intrarea nemților, când pentru noi, evreii, au început nenorocirile.”

Al Doilea Război Mondial izbucnește la câteva luni după cea de-a zecea aniversare a Annei. Otto și Edith speră că Olanda nu va fi implicată în război, însă la 10 mai 1940 armata germană invadează țara. Naziștii încep rapid procesul de identificare a evreilor. Un an mai târziu, numele și adresele majorității evreilor din Olanda sunt cunoscute ocupanților.

Anne (a treia din dreapta), tatăl ei (al treilea din stânga) și alți invitați la nunta lui Jan Gies și Miep Santrouschitz în Amsterdam, 16 iulie 1941.

Anne (a haramdik jobbról), édesapja (a haramdik balról) és további vendégek Jan Gies és Miep Santrouschitz esküvőjén Amszterdamban, 1941. július 16-án.

„...elkezdődött a zsidók sanyargatása.”

Anne Frank

„1940 májusa után a jó napoknak befellegzett: először a háború, utána a fegyverletétel és a németek bevonulása és elkezdődött a zsidók sanyargatása.”

A második világháború néhány hónappal Anne tizedik születésnapja után tör ki. Otto és Edith abban reménykednek, hogy Hollandia kimarad a háborúból, ám 1940. május 10-én a német hadsereg betör. A náciak hamarosan megkezdik az azonosítást, hogy ki zsidó is ki nem. Egy év elteltével a hollandiai zsidók többségének neve és címe már ismert a megszállók előtt.

O fotografie de la școală: Anne, împreună cu profesoara ei și două colegi de clasă, 1940. De la stânga la dreapta: Martha van den Berg, profesoara Margaretha Godron, Anne și Rela Salomon.

1940-es iskolafotó Annéről, tanárnőjéről és két osztálytársáról. Balról jobbra: Martha van der Berg, Margaretha Godron tanárnő, Anne Frank és Rela Salomon.

Naziști olandezi mărșăluind în cartierul evreiesc din Amsterdam. Aceștia comit des acte de violență față de evrei.

Holland náciak vonulnak keresztül Amszterdám zsidónegyedén. Gyakran provokálnak összetűzéseket a zsidókkal.

1 În Germania și în majoritatea teritoriilor ocupate, evreii sunt obligați să poarte o stea galbenă.

Izolarea

Odată ce numele și adresele evreilor sunt cunoscute, izolarea acestora poate să înceapă. Naziștii introduc cu rapiditate tot mai multe măsuri antievreiești, aceasta făcând ca mulți neevrei să nu mai îndrăznească să se asocieze cu evreii, sau viceversa.

2 Primul conflict deschis major între forțele de ocupație și populația olandeză are loc în februarie 1941, după ce 427 de bărbați evrei sunt adunați și deportați în lagărul de concentrare de la Mauthausen. Populația din Amsterdam și zona învecinată intră în grevă ca semn de protest împotriva persecuției evreilor. Inșă greva este înăbușită violent două zile mai târziu.

Az első nyílt összetűzésre a megszállók és a holland lakosság között 1941 februárjában kerül sor, miután egy razzia során 427 zsidó férfit gyűjtenek be és deportálnak a mauthauseni koncentrációs táborba. Amszterdám és környéke lakossága munkabeszűntetéssel válaszol, de két nap múlva a megszállók leverik a sztrájkot.

Németországban és a legtöbb megszállt területen a zsidóknak sárga csillagot kell viselniük.

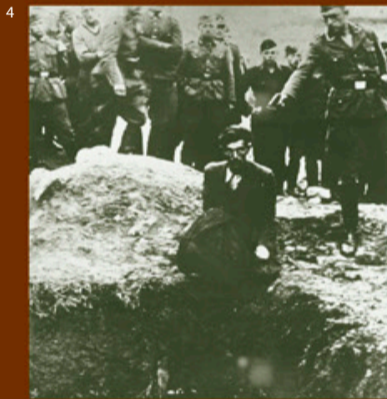
Elszigetelés

A zsidók összeírását követően megkezdődik az elszigetelésük. A nácik egyre több antiszemita rendeletet hoznak, aminek hatásaként mind több nem zsidó szakítja meg kapcsolatait zsidó honfitársaival és viszont.

3 Prin ordin al forțelor de ocupație, apar semne cu mesajul „Accesul evreilor este interzis” sau „Evreii nu sunt bineveniți aici”.

A megszállók rendeleteinek megfelelően mindenütt „Zsidóknak tilos!” és „Zsidókat nem szolgálunk ki!” feliratú táblák olvashatók.

4 În Europa de Est, unitățile speciale de armată, „Einsatzgruppen” au sarcina de a ucide cât mai mulți evrei, romi și partizani. Este estimat că un million de bărbați, femei și copii au fost uciși în decursul unui singur an.

Közet-Európában a különleges SS egységeknek (Einsatzgruppe) az a feladata, hogy minél több zsidó, romát és partizánt gyilkoljanak meg. Egy év leforgása alatt a becslések szerint közel egymillió férfit, nőt és gyereket ölnek meg.

Hollandiában 1942. május 3-ától minden hat éven felüli zsidó gyerekek sárga csillagot kell hordania.

5 Începând cu 3 mai 1942, toți copiii evrei cu vârste de peste șase ani din Olanda trebuie să poarte o stea galbenă.

Anne la școala Montessori din Amsterdam, 1941.

Anne a montessori iskolában, 1941-ben.

„...legile antievreiești au venit una după alta.”

Anne Frank

„Legile antievreiești au venit una după alta și libertatea ni s-a restrâns foarte tare. Evreii trebuie să poarte o stea galbenă; evreii trebuie să-și predea bicicletele; evreii n-au voie să meargă cu tramvaiul; evreii n-au voie să circule cu nici o mașină, nici măcar cu una particulară; evreii nu-și pot face cumpărăturile decât între orele 15.00 și 17.00; evreii nu pot merge decât la un frizer evreu; evreii n-au voie să iasă pe stradă între orele 20.00 și 6.00.”

Copiii evrei sunt acum obligați să frecventeze școli evreiești separate, în cazul lui Anne și al lui Margot, Liceul Evreiesc. Din cauza faptului că evreii nu mai au voie să dețină afaceri proprii, Otto Frank îl numește pe Johannes Kleiman în calitate de director al companiei, dar continuă să conducă, din umbră, activitatea. De asemenea, compania primește un alt nume, Gies & Co, după Jan Gies, soțul lui Miep Gies.

Un plan secret

În spatele tuturor măsurilor antievreiești se află planul secret al lui Hitler:uciderea celor 11 milioane de evrei din Europa. Acest plan este elaborat în detaliu de oficiali nazisti de rang înalt în cadrul unei conferințe secrete derulată într-o vilă din Berlin, în ianuarie 1942: așa-numita „Conferința de la Wannsee”. Evreii nu trebuie să suspecteze nimic. Li se spune că vor fi trimiși în „lagăre de muncă”. În realitate, sunt transportați în lagăre de exterminare, majoritatea situate în Polonia, special construite pentru uciderea și incinerarea rapidă și „eficientă” a cât mai multor persoane. Deportările la scară largă în aceste lagăre încep în vara anului 1942. Majoritatea evreilor deportați în aceste lagăre sunt ucși imediat după sosire. Restul sunt siliți la munci istovitoare până mor de extenuare.

A titkos terv

A zsidóellenes törvények háttérében Hitler titkos terve áll: Európa 11 millió zsidóságának a kiirtása. A zsigonán titkos Wannsee-konferencián dolgozzák ki magas rangú náci tisztviselők a „zsidókérdés végleges megoldásának” tervét. A zsidók nem sejtenek semmit. Úgy tudják „munkatáborokba” kerülnek. A valóságban koncentrációs- és megsemmisítő táborokba deportálják őket. A többségében Lengyelország területén épült táborokat specialisan emberek gyors és „hatékony” meggyilkolására és elhamvasztására tervezték. 1942 nyarán kezdődnek a tömeges deportálások. A legtöbb zsidót megérkezés után egyenesen a gázkamrába küldik. A többieket fázasztó rabszolgamunkára fogják, amíg bele nem halnak a kimerültségbe.

„Egymás után hozták a zsidótörvényeket...”

Anne Frank

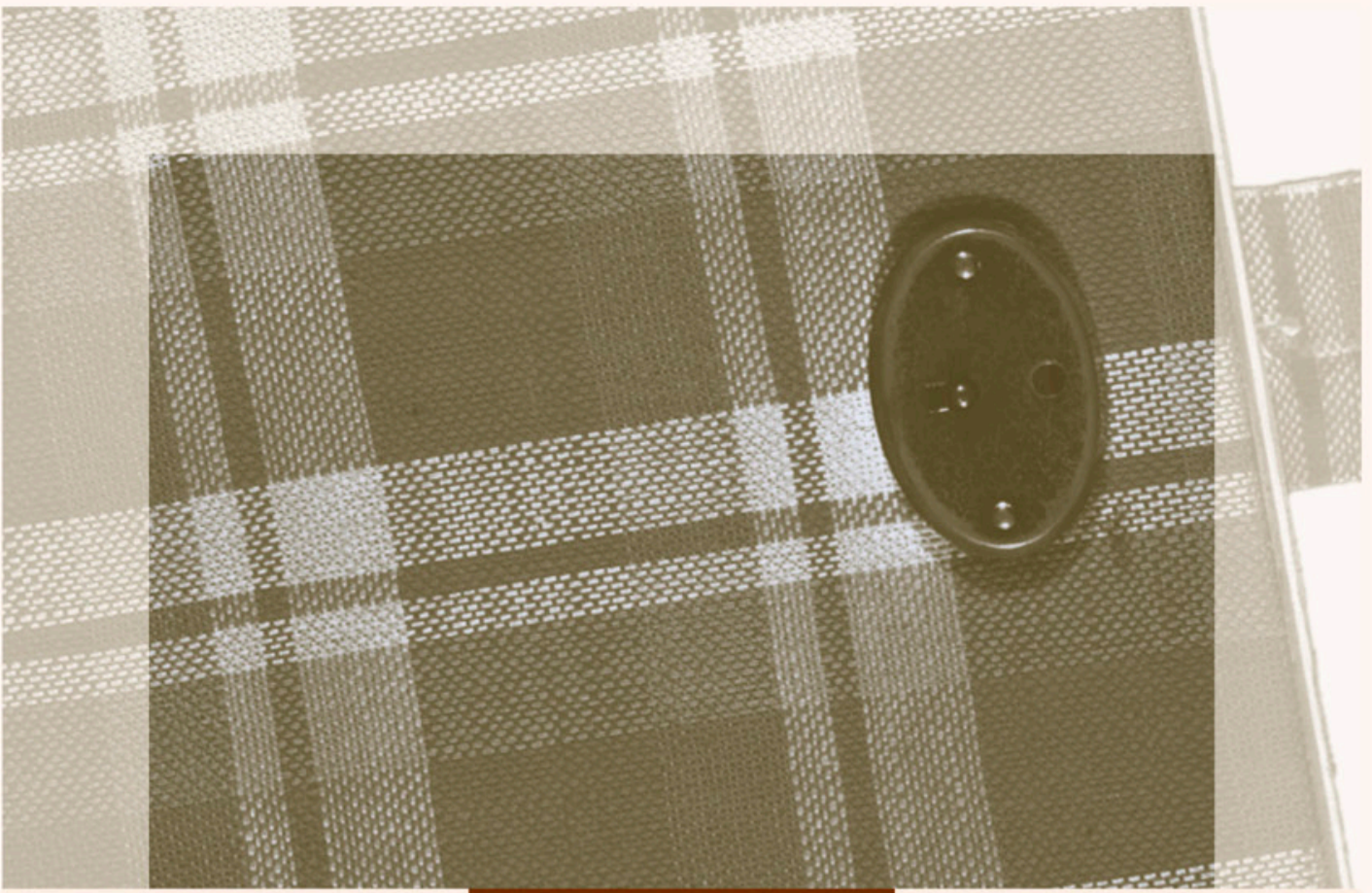
„Egymás után hozták a zsidótörvényeket, és szabadságunkat is erősen korlátozták. A zsidóknak sárga csillagot kell hordania; a zsidóknak le kell adni biciklijüket; zsidó nem szállhat villamosra; zsidó nem ülhet autóba, személyi tulajdonúba sem; zsidó csak 15 és 17 óra között mehet bevásárolni; zsidó csak zsidó fodrászhoz járhat; zsidók este 20 óra és reggel 6 óra között nem mehetnek ki az utcára.”

Mostantól a zsidó gyerekeknek a számukra kijelölt zsidó iskolákba kell járniuk. Anne és Margot a zsidó líceumba kerül. Miután a zsidóknak megtiltják, hogy üzlettulajdonosok legyenek, Otto Frank Johannes Kleimant nevezi ki cége igazgatójának, a háttérből azonban továbbra is Otto irányít. A vállalkozás nevét is megváltoztatják: Miep férje, Jan Gies után a Gies & Co. lesz.

2

În cadrul Conferinței de la Wannsee se estimează numărul evreilor din Europa.

A Wannsee-konferencián felbecsülik Európa zsidó lakosainak számát.

1 Jurnalul Annei

„Sper că-ți voi putea împărtăși totul...”

Anne Frank

„Sper că-ți voi putea împărtăși totul, așa cum n-am reușit cu nimeni altcineva până acum, și sper că-mi vei fi de mare ajutor.”

Anne scrie aceste cuvinte pe prima pagină a jurnalului pe care îl primește la împlinirea vârstei de 13 ani, la 12 iunie 1942. Își scrie jurnalul sub forma unor scrisori adresate prietenei ei imaginare Kitty, despre școală, prietenii și viața ei până în acel moment. Nu poate să prevadă că trei săptămâni mai târziu viața ei se va schimba complet.

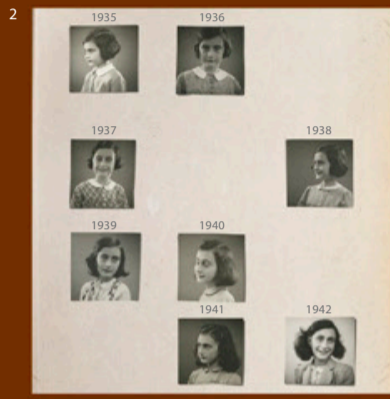
Anne naplója

„Remélem, hogy előtted minden titkom feltárhatom...”

Anne Frank

„Remélem, hogy előtted minden titkom feltárhatom, ahogy még senki másnak, és azt is, hogy sok mindenben a segítségemre leszel.”

Anne ezeket a sorokat írja naplója első oldalára, amelyet a tizenharmadik születésnapjára kapott, 1942. június 12-én. A naplót levélformában írja képzeletbeli barátjának Kitty-nek, az iskolai élményeiről, barátairól, addigi életéről. Nem sejtette, hogy élete három héttel később teljesen megváltozik.

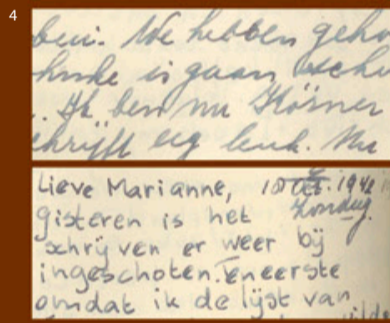
Anne Frank 1935-1942

Anne Frank 1935-1942

Jurnalul Annei. Pe unele pagini își lipsește fotografiile de pasaport pe care le comentează.

Anne naplója. Egyes lapjaira igazolványképeket ragasztott magáról és megjegyzéseket írt hozzájuk.

Anne alternează două stiluri de scriere de mână în jurnalul ei. Uneori scrie cu majuscule, alteori scrie într-o manieră cursivă, înclinată.

Anne két különféle kézírás változatot naplójában, néha nyomtatott betűvel, máskor dőlő folyóírással ír.

Margot Frank la Liceul Evreiesc, decembrie 1941.

Margot Frank a Zsidó Líceumban, 1941. december.

„M-am speriat
îngrozitor.
O citație.”

Anne Frank

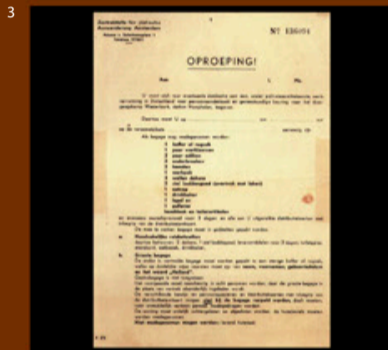
„La trei... a sunat cineva la ușă. N-am auzit, pentru că leneveam întinsă la soare, pe un șezlong de pe verandă și citeam. Puțin mai târziu, în ușa bucătăriei, a apărut agitată Margot. 'A venit o citație de la SS pe numele tatei', a șoptit ea... M-am speriat îngrozitor, o citație, oricine știe ce înseamnă asta. În minte mi se perindau deja lagăre de concentrare și celule de izolare.”

La trei săptămâni după aniversarea Annei, la 5 iulie 1942, sosește o citație pentru Margot să se prezinte în fața autorităților. Urmează să fie trimisă într-un „lagăr de muncă” în Germania. Citația nu i-a luat complet pe nepregătite pe părinții Annei: începând cu 1942, Otto Frank făcea deja pregătiri pentru a se ascunde în „Anexa Secretă”, o parte a birourilor sale de pe strada Prinsengracht. Doar cei mai de încredere dintre angajații săi știu de aceste planuri. Se ia decizia de a se intra în ascunzătoare imediat.

Fotografie de pașaport a Annei, mai 1942. Probabil ultima fotografie care i-a fost făcută.

Igazolmánykép Annéről, 1942. május. Feltehetően ez az utolsó fénykép, amely készült róla.

O citație, cu lista bunurilor pe care deportații trebuie să le ia cu ei.

A behivővel, egy listával azokról a tárgyakról, amelyeket a deportáltaknak magukkal kell vinniük.

Familia Frank decide să se ascundă chiar din ziua următoare. În aceeași seară sosesc Miep Gies și alții care ajută, aducând cât mai multe lucruri în ascunzătoare.

A Frank család eldönti, hogy már másnap elrejtőznék. Miep Gies és más segítők még aznap este segítenek átvinni annyit holmit amennyit csak lehetséges a rejtőhelyre.

„Szörnyen
megijedtem,
egy behívó...”

Anne Frank

„Három órakor... csöngettek az ajtónál, én nem hallottam, mert épp kint lustálkodtam egy hintaszékben a napsütötte verandán és olvastam. Nem sokkal utána megjelent a konyhaajtóban Margot, feldúlt arccal. 'Egy behívó jött apának az SS-től', suttogta... Szörnyen megijedtem, egy behívó, mindenki tudja, hogy mit jelent, már magam elé képzeltem a koncentrációs táborokat és magánzárkákat.”

Három héttel Anne születésnapja után, 1942. július 5-én, egy behívóval érkezik Margotnak, hogy jelentkezzen a hatóságoknál. El fogják küldeni „munkatáborba” Németországba. A behívó nem éri teljes meglepetésként Anne szüleit: Otto Frank már 1942 eleje óta előkészületeket tett arra, hogy családjával együtt elrejtőzzön a „Hátsó traktusban”, amely a Prinsengrachtion lévő irodaházának a része. Csak legközelebbi munkatársai tudnak tervéről. Azt a döntést hozzák, hogy azonnal el kell rejtőzniük.

Clădirea de pe Prinsengracht. Ascunzătoarea, 'Anexa Secretă', se află în spate.

Az épület Prinsengracht-on. A rejtékely, a „Hátsó traktus”, a hátsó részben van.

„...un ascunziș ideal.”

Anne Frank

„Anexa este un ascunziș ideal. Chiar dacă este igrasios și înclinat, nu vei găsi în tot Amsterdamul, ba poate chiar în toată Olanda, un ascunziș mai confortabil amenajat.”

Ascunzătoarea era situată într-o parte vacantă a birourilor lui Otto Frank. Ulterior, familia Van Pels și Fritz Pfeffer se alătură familiei Frank. Acești opt oameni vor rămâne în Anexa Secretă următorii doi ani, izolați de lumea exterioară. Este o perioadă plină de teamă și tensiune, dar și de certuri sau plictiseală sufocantă. Patru dintre angajații de încredere ai lui Otto Frank îi ajută pe cei opt cu provizii de hrană, îmbrăcăminte și cărți.

2

Locatarii Anexei Secrete

Otto Frank

Margot Frank

Hermann van Pels

Peter van Pels

A Hátsó traktus lakói

Edith Frank

Anne Frank

Auguste van Pels

Fritz Pfeffer

„A Hátsó traktus eszményi rejtékely...”

Anne Frank

„A Hátsó traktus eszményi rejtékely, nyirkos ugyan, és a falai egy kissé megdőltek, de talán egész Amszterdamban, sőt egész Hollandiában nincs sehol ilyen kényelmesen berendezett búvóhely.”

A rejtékely Otto Frank irodasépületének egy üres része. Később a van Pels család és Fritz Pfeffer is csatlakozik Frankékhoz. Az elkövetkező két évben ez a nyolc ember a Hátsó traktusban marad, elzárva a külvilágtól. Ez az időtartam tele van félelemmel és feszültséggel, de vitákkal vagy fojtogató unalommal is. Otto Frank négy megbízható alkalmazottja látja el a nyolc rejtőzködő embert élelemmel, ruhával és könyvekkel.

3

Cei care au ajutat

Miep Gies

Johannes Kleiman

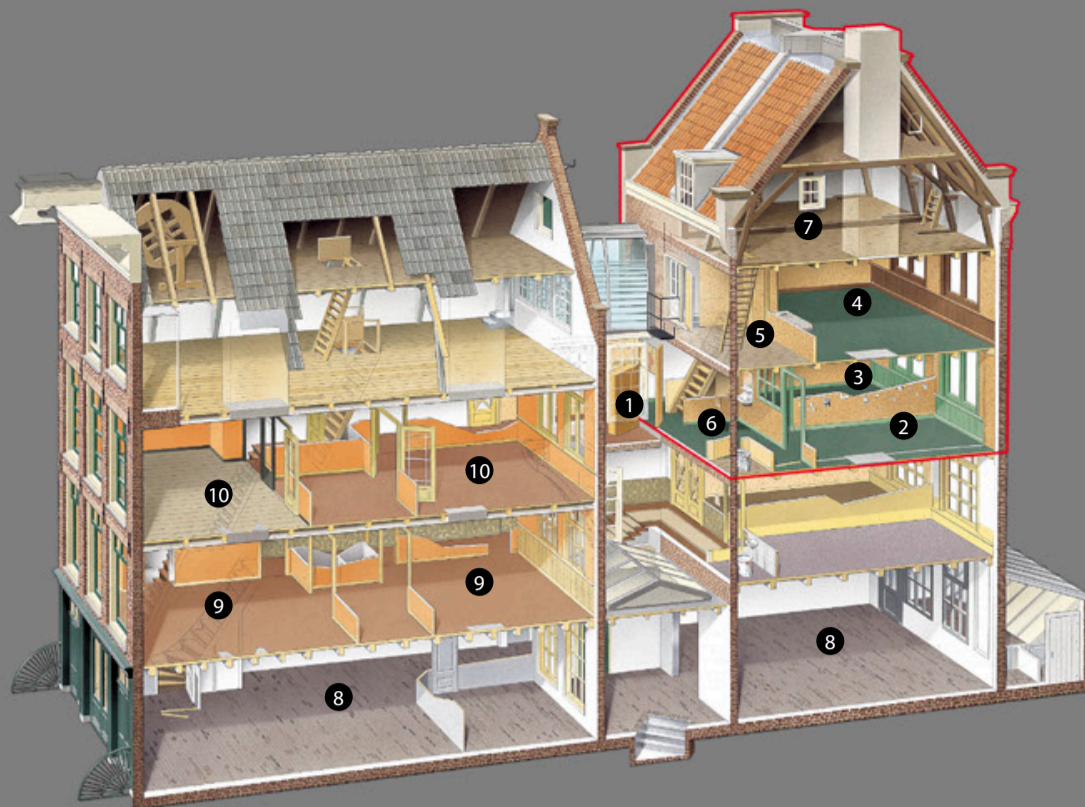
A segítők

Victor Kugler

Bep Voskuji

Clădirea de pe Prinsengracht 263 (în 2000). În spate, marcată aici în roșu, se află ascunzătoarea din Anexa Secretă.

„... Mi-e foarte teamă că vom fi descoperiți și apoi împușcați.”

Anne Frank

„Mă apasă mai mult decât pot spune gândul că nu putem să ieșim niciodată și mi-e foarte teamă că vom fi descoperiți și apoi împușcați.”

În timpul zilei, când se lucrează în clădire, locatarii Anexei Secrete trebuie să stea în liniște desăvârșită. Angajații depozitului nu știu de existența acestora. Pentru că conducta de evacuare din toaletă este amplasată de-a lungul depozitului apa se trage cât mai rar posibil. Toate geamurile sunt acoperite cu pături pentru ca vecinii să nu poată vedea înăuntru, iar ușa care duce spre Anexa Secretă este ascunsă în spatele unei biblioteci turnante. În timpul acestor ore lungi, tăcute, Anne citește din manualele de școală, se joacă cu ceilalți și scrie în jurnal.

Anexa secretă

- 1 Bibliotecă.
- 2 Camera Annei și a lui Fritz Pfeffer.
- 3 Camera lui Otto, Edith și Margot.
- 4 Camera lui Hermann și Auguste van Pels, folosită și ca sufragerie.
- 5 Camera lui Peter van Pels.
- 6 Baia și toaleta.
- 7 Pod pentru depozitare.

Zonele de lucru

- 8 Depozit.
- 9 Birou în care lucrau cei care i-au ajutat
- 10 Magazia biroului.

A Hátsó traktus

- 1 A könyvszekrény
- 2 Anne és Fritz Pfeffer szobája
- 3 Otto, Edith és Margot szobája
- 4 Hermann és Auguste van Pels szobája, ami étkezőként is szolgált.
- 5 Peter van Pels szobája
- 6 A fürdőszoba
- 7 A padlástér

Az irodahelységek

- 8 Az áruraktár
- 9 A segítő irodája
- 10 Irodai raktárhelység

A Prinsengracht 263. alatti irodaépület. A titkos rejtékely a pirossal jelölt Hátsó traktusban van.

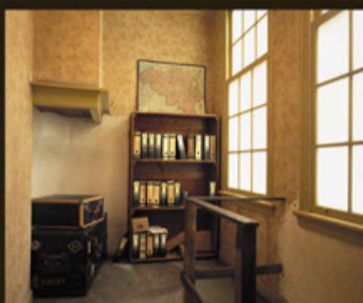
„... nagyon félek attól, hogy fölfedeznek és utána agyonlőnek minket.”

Anne Frank

„Elmondhatatlanul nyomaszt, hogy soha nem hagyhatjuk el a házat, és nagyon félek attól, hogy fölfedeznek és utána agyonlőnek minket.”

Nappal, amíg az épületben emberek dolgoznak, a rejtőzködőknek csendeseknek kell lenniük. A raktárház alkalmazottai nem tudják, hogy az épületben bujkálnak. Mivel a mosdó lefolyócsöve a raktárház fala mellett fut, a WC-t csak ritkán szabad lehúzni. Hogy a szomszédok ne lássanak be, az ablakok takarókkal vannak elsötétítve. Elfördíthető könyvszekrény takarja el a Hátsó traktus vezető ajtót. A hosszú, néma nappalokat Anne tanulással, közös játékokkal és naplóiással tölti.

2

O bibliotecă turnantă ascunde intrarea spre Anexa Secretă.

Elfördíthető könyvszekrény takarja el a Hátsó traktus ajtaját.

3

Camera Annei și a lui Fritz Pfeffer. Anne a decorat pereții cu fotografii. Acum câțiva ani, în scopul realizării unui film, Anexa Secretă a fost amenajată temporar, conferindu-i-se aspectul din timpul ascunzșului.

Anne és Fritz Pfeffer szobája. A szoba falára Anne kepeket ragasztott. Évekkel ezelőtt egy film forgatásához ideiglenesen visszaállították a szoba eredeti berendezését.

1

Anne scrie în jurnal aproape zilnic despre gândurile, sentimentele și experiențele ei. Jurnalul este aproape plin după câteva luni. Continuă să scrie în caiete primite de la Bep.

„...totul e prins în curentul ce duce spre moarte”

Anne Frank

„Nimeni nu se poate sustrage destinului său dacă nu se ascunde. Nimeni nu este crușat, bătrâni, copii, bebeluși, femei gravide, bolnavi, totul, totul e prins în curentul ce duce spre moarte.”

Locatarii Anexei Secrete primesc vești din exterior despre hăituirea evreilor. La radio aud despre gazări. Se simt neliniștiți și neputincioși. Presiunea este uneori insuportabilă pentru Anne. Este adesea răzvrătită și nepoliticoasă cu ceilalți, de multe ori abătută și deprimată. Sunt multe lucruri despre care simte că nu poate să vorbească cu ceilalți așa cum și-ar dori. Jurnalul îi este cel mai bun prieten.

2

Deportarea evreilor din Amsterdam, vara anului 1943. Anne află că prietenii și colegii de clasă au fost arestați. La început, cei care-i ajută le transmit vești cu privire la ce se întâmplă în exterior, însă ulterior încetează să o mai facă.

Az amszterdami zsidók deportálása 1943 nyarán. Anne megtudja, hogy barátjait és osztálytársait letartóztatják. A segítők kezdetben szállítanak híreket a külvilágból a Hátsó traktus lakóinak, később a híradások megszűnnek.

3

Cei care-i ajută încearcă să-i îmbărbăteze pe locatarii Anexei Secrete. Le aduc mâncare, cărți, ziare și reviste. Annei îi place deosebi revista „Cinema și Teatru”.

A segítők igyekeznek tartani a lelket a rejtőzködőkben. Élelmet, könyveket, újságokat és magazinokat hoznak. Anne kedvence a „Mozi és Színház” magazin.

4

Camera lui Otto, Edith și Margot. Anne își petrece de obicei zilele în această cameră, pentru că încăperea mică este ocupată de Fritz Pfeffer.

Otto, Edith și Margot șobája. Anne általában itt tartózkodik, mivel Fritz Pfeffer foglalja el a kis szobát.

Anne majdnem minden nap leírja gondolatait, érzéseit, és élményeit. Naplója néhány hónap elteltével már be is telik, ezért a Bep-től kapott jegyzetfüzetekbe ír.

„... vonulnak mindnyájan a halálba vezető úton.”

Anne Frank

„És nem kímélnék senkit, öregembereket, gyerekeket, csecsemőket, állapotos nőket, betegeket sem, vonulnak mindnyájan a halálba vezető úton.”

A zsidók üldöztetéséről a rejtőzködők is kapnak híreket. Mindenki gondterhelt és tehetetlennek érzi magát. A rádióból hallanak az elgázosításokról. Anne számára néha szinte elviselhetetlen a feszültség. Gyakran lázadzik és undok a többiekkel. Hangulata sokszor levert. Úgy érzi, sok mindenről nem beszélhet a többiekkel. A naplója a legjobb barátja.

Anne începe să își rescrie jurnalul pe foi volante de hârtie.

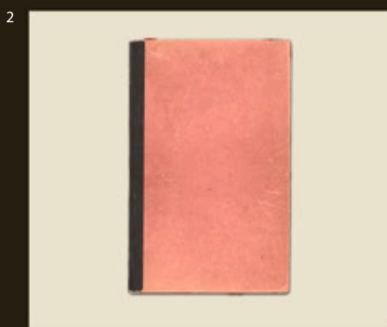
Anne folosește diferite tipuri de hârtie pentru a scrie în jurnal.

„...voi deveni vreodată jurnalistă sau scriitoare?”

Anne Frank

„...voi deveni vreodată jurnalistă sau scriitoare? Sper asta, o, sper așa de mult, căci în scris pot exprima tot, gândurile, idealurile și fanteziile mele.”

Anne își descoperă talentul și pasiunea pentru scris. La 28 martie 1944 aude într-o emisiune radio difuzată din Londra că guvernul olandez va colecta, după război, jurnale personale. Decide să rescrie jurnalul în speranța că va fi publicat ulterior sub forma unei cărți. Se gândește și la un titlu: „Anexa Secretă”. Știrile despre debarcarea Aliaților în Normandia și înaintarea acestora îi fac pe locatarii Anexei Secrete să nutrească speranțe legate de eliberare.

Anne scrie și povestiri scurte pe care uneori le citește celorlalți.

Anne eliberează și cărți, și unele le folosește pentru a scrie.

Anne simte că se îndrăgostește de Peter van Pels.

Anne își dă seama că este îndrăgostită de Peter van Pels.

Anne și Peter petrec ore întregi împreună în camera lui Peter.

Anne și Peter petrec ore întregi împreună în camera lui Peter.

„... lesz-e valamikor újságíró vagy író belőlem.”

Anne Frank

„... lesz-e valamikor újságíró vagy író belőlem. Nagyon remélem, hogy igen, mert írásban mindent meg tudok örökíteni, a gondolataimat, az eszményeimet és a képzeletemet.”

Anne felfedezi a tehetséget és a szeretetet az írás iránt. 1944. március 28-án meghallja a londoni rádióadás közleményét arról, hogy a Holland kormány gyűjteni fogja az emberek naplóját a háború után. Elhatározza, hogy újrairja a naplóját annak reményében, hogy hátha egy nap kiadják könyvként. Még egy címet is kigondolt: „A Hátsó traktus”.

A szövetségesek normandiai partraszállása és előrenyomulása a felszabadulás növekvő reményével tölti el a rejtőzködőket.

1

Anne petrece mult timp singură în pod, străduindu-se să se împace cu propriile sentimente și cu evenimentele din jurul ei.

Anne sok időt tölt egyedül a padlás térben. Igyekszik megbékélni saját érzelmeivel és a világ történéseivel.

„Aud tot mai tare tunetul care se apropie...”

Anne Frank

„Asta-i dificultatea timpului nostru: idealurile, visele, speranțele frumoase nici nu apucă să apară bine, și numaidecât sunt lovite de realitatea atroce și distruse cu totul. E un mare miracol că n-am renunțat la toate speranțele mele, căci ele par absurde și irealizabile. Cu toate astea, eu țin la ele, fiindcă tot mai cred în bunătatea interioară a oamenilor. Îmi este absolut imposibil să construiesc totul pe baza morții, mizeriei și confuziei. Văd cum încet lumea se transformă din ce în ce mai mult într-un deșert, aud tot mai tare tunetul care se apropie și ne va omorî și pe noi, simt suferința milioaneilor de oameni, și totuși, dacă privesc cerul, mă gândesc că toate astea vor lua iarăși o întorsătură bună, că și cruzimea asta se va sfârși, că pacea și liniștea vor reveni în ordinea lumii. Între timp, trebuie să-mi țin concepțiile la adăpost, cine știe, poate își vor găsi totuși vreo aplicare în timpurile ce vin!”

La 1 august 1944 Anne scrie în jurnal pentru ultima dată. Trei zile mai târziu, la 4 august 1944, sosește momentul de care le era groază tuturor celor din Anexa Secretă.

„... hallom a felénk közeledő, egyre mennydörgőbb vihart...”

Anne Frank

„Korunkban az a legnehezebb, hogy az eszmények, álmok és szép jövőképek már fel sem ötlenek, vagy ha mégis, elsöpri és elpusztítja őket a legkegyetlenebb valóság. Csoda már az is, hogy még nem adtam fel legszebb reményeimet, talán azért, mert olyan abszurdnak és megvalósíthatatlannak tetszenek. Én mindenkivel dacolva kitartok mellettük, mert még mindig hiszek az emberek lelki jóságában. Lehetetlenségnek tűnik fel, hogy az ember a halálra, a nyomorúságra és a káoszra alapozza az életét. Látom magam előtt, ahogy a világ egyre kietlenebb sivataggá változik, hallom a felénk közeledő, egyre mennydörgőbb vihart, amely majd minket is megöl, és együtt szenvedek az emberek millióival, mégis, ha felnézek az égre, arra gondolok, hogy egyszer még minden jóra fordul, a kegyetlenségnek vége szakad, és a világra ismét egy békés és nyugalmas kor köszönt. Addig hű maradok eszmémhez, hátha a jövőben mégis valóra válnak.”

Anne 1944. augusztus 1-én ír utoljára a naplójába. Három nappal később, 1944. augusztus 4-én bekövetkezik, amitől a Hátsó traktus lakói rettegtek.

Trădarea

Vineri, 4 august 1944, o mașină oprește în fața clădirii de pe Prinsengracht. Un grup de bărbați înarmați coboară din mașină și intră în depozit. Cineva telefonase la poliție anunțând că aici se ascund evrei. Comandantul este Karl Josef Silberbauer, un nazist austriac. Ceilalți sunt ofițeri de poliție olandezi. Locatarii Anexei Secrete sunt luați complet prin surprindere. Li se dă timp doar pentru a-și împacheta bagajele. Silberbauer ridică o servietă și o golește de conținut ca să poată duce în ea bani și bijuterii. Paginile jurnalului Annei cad pe podea. Apoi, Anne și ceilalți sunt duși la închisoarea locală. Câteva ore mai târziu, Miep Gies și Bep Voskuijl se întorc la Anexa Secretă, unde găesc jurnalele Annei. Aceștia le duc cu ei, iar Miep le încheie în sertarul biroului său.

Karl Josef Silberbauer, ofițerul SS care a condus procedura de arest. Nouăsprezece ani mai târziu, în 1963, este găsit la Viena, unde lucrează ca ofițer de poliție. Este suspendat, dar repus ulterior în funcție după ce declară că nu știe cine a fost informatorul. Rămâne neclar până în prezent cine a trădat locatarii Anexei Secrete.

Karl Josef Silberbauer, az SS tisz, aki a rajtaütést vezette. 19 évvel később, 1963-ban bukkannak a nyomára. Bécsben dolgozik rendőrként. Felüggesztik állásából, majd visszahelyezik, miután nyilatkozatban közli, nem tudja kik voltak a fejeletők. A mai napig nem tisztázott kik árulták el a rejtékely lakóit.

Az árulás

1944. augusztus 4-én, pénteken, egy autó áll meg a prinsengracht-i épület előtt. Fegyveres férfiak hatolnak be a raktárházba. Valaki bejelentést tett a rendőrségen, hogy a házban zsidók bujkálnak.

A parancsnok egy osztrák náci, Karl Josef Silberbauer. A többiek holland rendőrök. A rejtékely lakóit váratlanul éri a rajtaütés. Épp annyi időt kapnak, hogy összepakolják a legszükségesebbeket. Silberbauer felragad egy aktatáskát, és a földre rázza a tartalmát, hogy beletehesse az elkobzott pénzt és ékszereket. Anne naplófeljegyzései is a földre esnek. Anne-t és a többieket a helyi börtönbe viszik.

Néhány órával később Miep Gies és Bep Voskuijl rátalál Anne jegyzeteire a Hátsó traktusban. Magukkal viszik a jegyzeteket, és Miep az íróasztala fiókjába zárja őket.

Inițial, Anne și ceilalți sunt aduși la sediul Gestapo. Patru zile mai târziu sunt transportați cu trenul la lagărul de tranzit de la Westerbork în provincia olandeză Drenthe.

Anne és a többiek először a Gestapo főhadiszállására kerülnek. Négy nappal később vonattal a Drenthe tartománybeli Westerbork tranzitábrába viszik őket.

1 Aproape toți evreii capturați în Olanda sunt duși inițial la lagărul de tranzit de la Westerbork.

Majdnem minden Hollandiában elfogott zsidó először a westerborki tranzitárborba került.

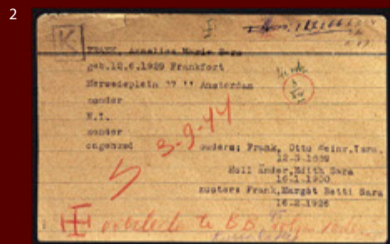
„...știam ce se întâmplă”

Otto Frank

„Eram din nou împreună și ni se dăduse puțină mâncare pentru drum. Desigur, anticipam deja că s-ar putea să nu rămânem în Westerbork până la final. Știam de deportarea în Polonia, în definitiv. Știam și ce se întâmpla la Auschwitz, Treblinka și Maidanek. Dar de fapt, nu avansaseră deja rușii în Polonia? Războiul era deja atât de avansat, încât puteam să începem să avem speranțe în noroc. În timp ce ne îndreptam spre Westerbork speram ca acest noroc să devină real.”

Mii de oameni sunt ținuți la Westerbork. Locatarii Anexei Secrete sunt puși în blocuri de depepsă special construite, pentru că nu se prezentaseră de bună-voie pentru deportare. Gardienii le aplică tratamente dure și îi supun la munci grele. Evreii sunt înghesuiți în trenuri care pomesc regulat spre Est. Patru săptămâni mai târziu, Anne și ceilalți din Anexa Secretă sunt duși și ei la Auschwitz cu ultimul tren care a plecat din Westerbork spre această destinație.

5 Deportajii sunt închiși în trenuri de marfă, aproximativ 70 de oameni fiind înghesuiți în fiecare vagon. Călătoria durează trei zile, oamenii nu au loc să se întindă, nu există mâncare sau apă, ci doar o găleată pentru necesitățile fiziologice.

Fișa de înregistrare la Westerbork a Annei Frank.

Anne Frank westerborki nyilvántartási lapja.

3 Trenul pleacă la 3 septembrie 1944 cu 1019 persoane. Lista deportajilor există și astăzi. Numele Annei și ale celorlalți din Anexa Secretă apar în aceste liste.

1944. szeptember 3-án indul az 1019 embert szállító vonat Auschwitzba. A transzport névlistája ma is megvan. Ezekon a lapokon szerepel Anne és a többiek neve.

4 Un transport pleacă din Westerbork.

Egy transzport elhagyja Westerborkot.

„... tudtuk, mi történik...”

Otto Frank

„Ismét együtt voltunk, és kaptunk egy kevés ételmet az útra. A szívünkben persze tudtuk, lehet, hogy nem maradunk Westerborkban végig. Elvégre hallottunk a lengyelországi deportálásokról. Azt is tudtuk, mi történik Auschwitzban, Treblinkában vagy Majdanekben. De hát az oroszok már mélyen benyomultak Lengyelországba. A háború már olyan régóta folyt, hogy bíztunk egy kicsit a szerencsénkben. Ahogy Westerbork felé tartottunk, reméltük, hogy kitart a szerencsénk.”

Több ezer embert tartanak fogva Westerborkban. A foglyok speciális büntető körletekbe kerülnek, mivel nem önként jelentkeztek a deportálásra. Az örök különösen kegyetlenül bánnak velük, kényszermunkát kell végezniük. Zsidókkal megrakott vonatok indulnak rendszeresen keletre. Négy héttel a megérkezésük után, Anne és a Hátsó traktus többi lakója az utolsó westerborki transzportvonattal elindul Auschwitzba.

Az embereket tehervonatokba zárják, körülbelül hetven embert zsúfolnak egy vagonba. A vonatút három napig tart, de a vagonokban nincs hely lefeküdni, alig van étel és víz, és mindösszesen egy vödör szolgál a szükségletek elvégzésére.

1 La sosirea în Auschwitz-Birkenau, bărbații și femeile sunt separați unii de alții. După aceea, nașiștii îi selectează pe cei care urmează să fie imediat gazați și incinerati. Restul sunt silțiți să execute muncă forțată în condiții inumane.

„Nu mai pot să vorbesc despre...”

Otto Frank

„Nu mai pot să vorbesc despre ce am simțit atunci când am ajuns cu familia mea pe platforma de tren de la Auschwitz și am fost despărțiți unii de alții cu forța.”

Trenul sosește la Auschwitz-Birkenau în noaptea de 6 septembrie. Prizonierii sunt obligați să își lase bunurile în tren. Pe platformă, bărbații sunt separați de femei. Aceasta este ultima dată în care Otto le va vedea pe Edith, Margot și Anne. Auschwitz-Birkenau este unul din lagărele de exterminare special construite pentru uciderea de ființe omenști. Bătrânii, bolnavii și copiii sub 15 ani sunt gazați imediat după sosire, soartă pe care o împărtășesc mai mult de jumătate din oamenii din trenul Annei. Restul, printre care și locatarii Anexei Secrete, supraviețuiesc selecției și sunt duși într-un lagăr de muncă. Odată cu avansarea armatei sovietice, nașiștii încep să evacueze Auschwitz-ul. După două luni, Anne și Margot sunt mutate în lagărul de concentrare de la Bergen-Belsen.

4 Prizonierilor care nu sunt ucși imediat li se tatuează un număr pe braț. Sunt rași în cap și poartă uniforme de lagăr.

2 Evrei din Ungaria selectați pentru camerele de gazare, pe platforma de la Auschwitz-Birkenau.

Elgăzosităra kivălasztott magyar zsidók az auschwitz-birkenau-i rámpán.

3 Recipiente cu Zyklon-B, gaz toxic utilizat în camerele de gazare.

Mérgező gázt (Zyklon-B) tartalmazó hengerek. Ezeket használták a gázkamrákban.

„Nem tudok többet beszélni...”

Otto Frank

„Nem tudok többet beszélni arról, hogy mit éreztem akkor, amikor a családom megérkezett az auschwitz-i vasúti peronra és erőszakkal elválasztottak minket egymástól.”

A vonat szeptember 6-án éjjel érkezik meg Auschwitz-Birkenau-ba. A foglyoknak hátra kell hagyniuk a vonatban a csomagjaikat. A rámpán különválasztják a férfiakat és a nőket. Ez az utolsó alkalom, hogy Otto valaha is látja Edith-et, Margot-ot és Anne-t. Auschwitz-Birkenau egyike azon megsemmisítő táboroknak, amelyeket kifejezetten emberek meggyilkolására építettek. Az időseket, betegeket és a tizenöt éven aluli gyerekeket még aznap elgázosítják. Ez a sors nehezedik az Anne-val egy vonaton utazó emberek felére is. A többiek, köztük a Hátsó traktus lakói, túlélik ezt a szelekciót; őket kényszermunkatáborba viszik. A Vörös Hadsereg közeledtével a náci megkezdik Auschwitz kiürítését. Anne-t és Margot-t két hónappal megérkezésük után továbbviszik a bergen-belsen-i koncentrációs táborba.

Azoknak a raboknak, akiket nem öltek meg azonnal, számot tetováltak a karjukba. A fejüket leborotválták és tábori ruhát kaptak.

1 *Înfometarea, frigul și bolile curmă multe vieți în lagărul de concentrare extrem de aglomerat de la Bergen-Belsen.*

Az éhség, a hideg és a betegség sok életet követelnek a túlszűfolt bergen-belsen-i koncentrációs táborban.

„Nu mai era aceeași Anne.”

Hannah Goslar

„Nu mai era aceeași Anne. Era distrusă... era îngrozitor. A început imediat să plângă și mi-a spus: 'Nu mai am părinți.' Mă gândesc mereu că dacă Anne ar fi știut că tatăl ei era încă în viață, poate că ar fi avut puterea să supraviețuiască...”

În Bergen-Belsen Anne o întâlnește pe prietena ei de la școală, Hannah Goslar, care era deținută în altă parte a lagărului. Apoi sunt separate de un gard de sârmă ghimpată și paie și nu se mai pot vedea. Anne îi spune lui Hannah că ea și Margot sunt extrem de infometate și că nu au haine groase. Hannah reușește să le arunce peste gard un pachet cu câteva haine și puțină mâncare. Dar Margot și Anne sunt prea slăbite de puteri. Amândouă se îmbolnăvesc de tifos și mor în februarie 1945, la un interval de câteva zile una de cealaltă.

La 15 aprilie 1945 Bergen-Belsen este eliberat de armata britanică.

2 *După Westerbork și Auschwitz, Anne și Margot ajung la destinația lor finală: Bergen-Belsen.*

Westerbork és Auschwitz után, Anne és Margot elérik útjuk utolsó állomását, Bergen-Belsen-t.

3 *Soldaii britanici care eliberează lagărul sunt profund tulburaji de ceea ce găsesc aici. Cadavrele zac la tot pasul. Ei ordonă foștilor gardieni ai lagărului să le îngroape.*

A táborrt felszabadító brit katonákat mélyen megrázza az, amit találnak. Holttestek hevernek mindenfelé. A volt táborőröket kényszerítik a testek eltemetésére.

„Ő már nem ugyanaz az Anne volt.”

Hannah Goslar

„Ő már nem ugyanaz az Anne volt. Egy összetört lány... Szörnyű volt. Azonnal sírni kezdett, és azt mondta nekem: 'Nincsenek többé szüleim.' Mindig arra gondolok, hogy ha Anne tudott volna arról, hogy az apja még életben van, talán megtalálta volna az erőt ahhoz, hogy túléljen...”

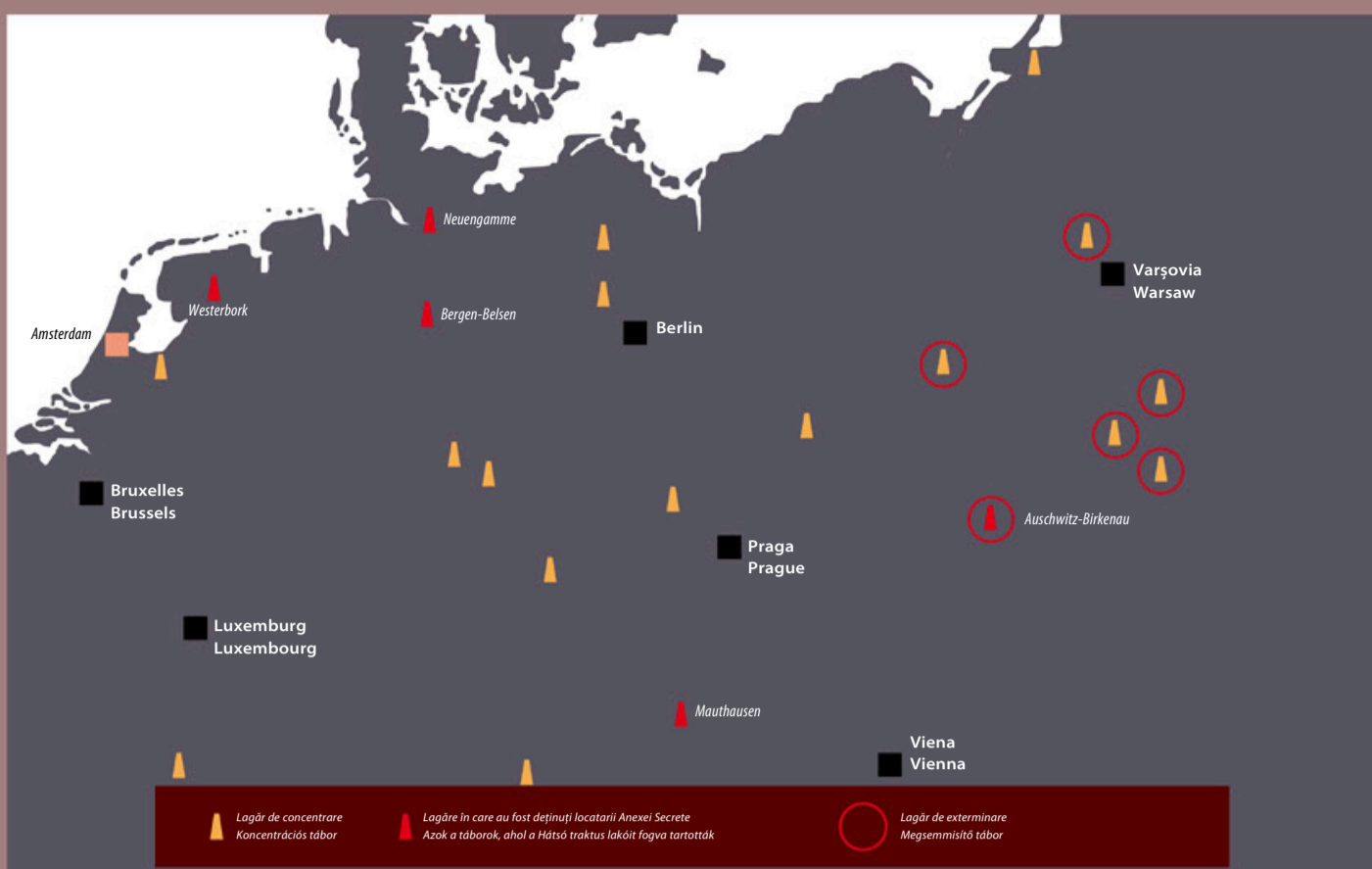
Bergen-Belsen-ben Anne întâlkozic iskolatársnőjével, Hannah Goslarral, akit a tábor egy másik részében tartanak fogva. Kettejüket szögesdrót- és szalmakerítés választja el, ezért nem láthatják többé egymást. Anne elmondja Hannah-nak, hogy Margot és ő éheznek és nincs meleg ruhájuk. Hannah-nak sikerül átadnia a kerítésen egy csomagot némi ruhával és étellel. Margot-nak és Anne-nek azonban semmi ereje sem marad. Mindketten tifuszt kapnak, és 1945 februárjában néhány nappal egymás után meghalnak.

1945 április 15-én Bergen-Belsent-t felszabadítja a Brit hadsereg.

4 *O baracă pentru femei la scurt timp după eliberarea lagărului de la Bergen-Belsen.*

Egy női barakk, röviddel Bergen-Belsen felszabadítása után.

1

Hartă ilustrând câteva din principalele lagăre de concentrare și de exterminare.

„Întreaga mea speranță...”

Otto Frank

„Întreaga mea speranță e legată de copii. Mă agăț de convingerea că sunt în viață și că vom fi împreună din nou. Doar copiii, copiii contează.”

După eliberare, aproape disperat, Otto Frank scrie aceste rânduri mamei sale în Basel. Otto reușește să supraviețuiască lagărului Auschwitz. Este unul din puținii care sunt găsiți în viață de soldații ruși. După ce se întorează puțin își începe călătoria înapoi la Amsterdam. Deoarece războiul este încă în toi în mare parte a Europei, drumul lui durează patru luni, timp în care află că soția sa, Edith, a murit. Totuși, neștiind nimic despre soarta fiicelor lui, se agăț de speranța că acestea sunt încă în viață.

2

Otto Frank este singurul din Anexa Secretă care supraviețuiește. Este eliberat din lagărul de la Auschwitz de armata sovietică la 27 ianuarie 1945.

Edith Frank moare de epuizare la Auschwitz la 6 ianuarie 1945.

Margot Frank moare de tifos la Bergen-Belsen în primăvara anului 1945.

Anne Frank moare de tifos la Bergen-Belsen la câteva zile după Margot.

Hermann van Pels este gazat la scurt timp după sosirea la Auschwitz în octombrie sau noiembrie 1944.

Auguste van Pels moare în aprilie sau mai 1945 în drum spre lagărul de concentrare de la Theresienstadt.

Peter van Pels moare la 5 mai 1945 în lagărul de concentrare de la Mauthausen.

Fritz Pfeffer moare la 20 decembrie 1944 în lagărul de concentrare de la Neuengamme.

Otto Frank az egyetlen személy a Hátsó traktusból, aki túléli a háborút. A Vörös Hadsereg szabadítja fel Auschwitz-ban 1945. január 27-én.

Edith Frank végegyengülésben hal meg Auschwitzban 1945. január 6-án.

Margot Frank tifuszban veszi életét, Bergen-Belsen-ben, 1945 februárjában.

Anne Frank szintén tifuszban hal meg Bergen-Belsen-ben, pár nappal Margot után.

Hermann van Pels gázkamrában hal meg, nem sokkal Auschwitz-Birkenau-ba érkezése után, 1944 októberében vagy novemberében.

Auguste van Pels a theresienstadti koncentrációs tábor felé tartó úton vesztí életét 1945 áprilisában vagy májusában.

Peter van Pels a mauthausen-i koncentrációs táborban hal meg, 1945. május 5-én.

Fritz Pfeffer a neuengamme-i koncentrációs táborban hal meg, 1944. december 20-án.

A térkép a jelentősebb koncentrációs- és megsemmisítő táborokat mutatja.

„...minden reményem.”

Otto Frank

„A gyerekekben van minden reményem. Abba a hitbe kapaszkodom, hogy életben vannak, és újra együtt leszünk. Csak a gyerekek, csak a gyerekek számítanak.”

Otto Frank kétségbeesett levelet ír Bazelben élő édesanyjának a felszabadulás után. Otto csupán a szerencsének köszönhetően éli túl Auschwitz-ot. Egyike azon keveseknek, akiket a szovjet katonák még életben találnak. Amint egy kis erőre kap, megkezdi útját vissza Amszterdamba. Az utazás négy hónapba telik, hiszen Európa nagy részén még mindig tombol a háború. Útközben megtudja, hogy felesége, Edith meghalt. A gyermekei sorsáról azonban semmit sem tud, abba a reménybe kapaszkodik, hogy ők még életben vannak.

1 Otto Frank arată numărul care i-a fost tatuat pe braț în lagărul de concentrare.

Otto Frank megmutatja a koncentrációs tábori számat, amit a karjába tetováltak.

„...moartea copiilor mei”

Otto Frank
 „Grupuri mici continuau să se întoarcă din diferitele lagăre de concentrare și de fiecare dată încercam să aflu vești despre Margot și Anne. Am găsit două surori care fuseseră cu Margot și Anne la Bergen-Belsen și de la care am aflat despre suferințele finale și moartea fiicelor mele.”

Otto este un om distrus. Miep Gies, care păstrase jurnalul Annei în siguranță tot acest timp, i-l dă lui Otto, spunându-i: „Aceasta este moștenirea lăsată de fiica ta.”

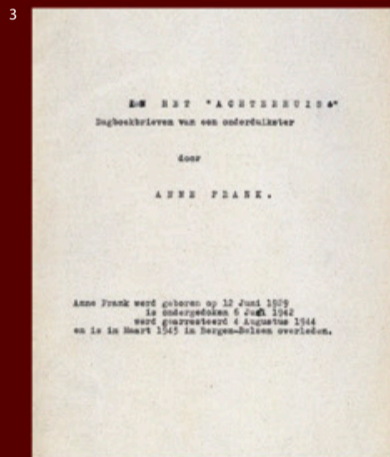
La început, Otto este atârdat de coplesit de durere încât nu se poate hotărî să citească jurnalul. Dar când începe să îl citească nu se poate opri. „Mi-a apărut în fața ochilor o Anne cu totul diferită de fiica pe care o pierdusem. Gânduri și sentimente atât de profunde...Habar nu am avut...”

Megrendültségében Otto eleinte nem bírja rávenni magát a napló elolvasására. Am később, amint mégis elkezd olvasni, nem tudja abbahagyni. „Egy teljesen más Anne jelent meg előttem, mint a lányom, akit elvesztettem. Ilyen mély gondolatok és érzelmek... Elképzelem sem volt.”

„...gyermekeim haláláról.”

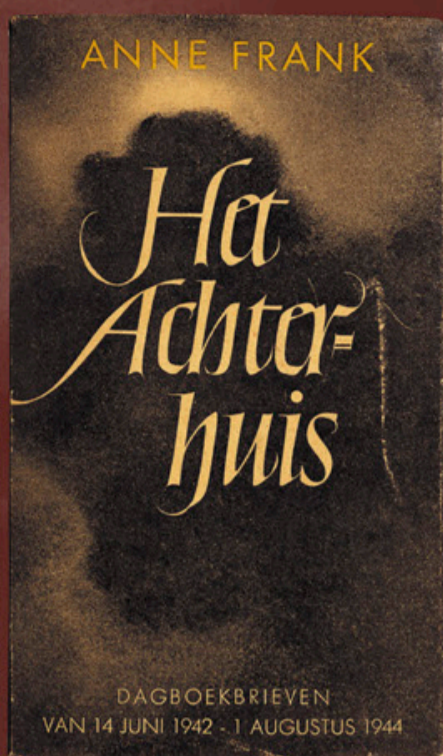
Otto Frank
 „Kis csoportok egyre csak tértek vissza a különböző koncentrációs táborokból, és újra meg újra próbáltam többet megtudni Margot-ról és Anne-ről. Találtam egy testvérpárt, akik együtt voltak Margot-tal és Anne-val Bergen-Belsen-ben, ők számoltak be nekem a gyermekeim végső szenvedéséről és haláláról.”

Otto megtört ember. Miep Gies, aki Anne naplóját biztonságban tartotta ez egész idő alatt, most átnyújtja azt Otto-nak, mondván: „Ez a lányod hagyatéka.”

Dactilografiază o parte din jurnal și îl dă familiei și câtorva prieteni să îl citească. Aceștia îi spun că trebuie neapărat să îl publice.

Legépeli a napló egy részét és megengedi a családjának és pár barátának, hogy elolvassák. Ők azt mondják hogy közzé kell tennie.

„...și mai târziu o scriitoare celebră”

Anne Frank

„...dorința mea cea mai scumpă este să ajung într-o bună zi jurnalistă și mai târziu o scriitoare celebră. În orice caz, după război vreau să public o carte intitulată *Anexa*.”

La doi ani după război, în Iunie 1947, jurnalul Annei Frank este publicat cu titlul la care Anne se gândise inițial: „Anexa Secretă”.

Prima ediție se epuizează rapid și este retipărită după scurt timp. Editorii din străinătate se arată și ei interesați de jurnal.

În 1955 jurnalul este adaptat într-o piesă de teatru care înregistrează un succes fenomenal. Filmul realizat ulterior este vizionat în săli arhipele din întreaga lume.

Jurnalul este tradus în peste 60 de limbi, în jur de 30 de milioane de copii sunt vândute, iar școli și străzi sunt denumite în memoria Annei Frank.

Jurnalul este citit de milioane de oameni și mulți dintre aceștia vor să vadă cu ochii lor locul în care Anne l-a scris.

1947 în Iunie, doi ani după război, jurnalul Annei Frank este publicat cu titlul la care Anne se gândise inițial: „Anexa Secretă”.

Az első kiadás pillanatok alatt elkel, hamarosan újra kell nyomni a naplót. Külföldi kiadók is érdeklődnek a napló iránt.

1955-ben színpadra viszik Anne naplóját, az előadásnak óriási a sikere. A napló alapján készült egész estés film is teltházzal megy mindenütt a világon.

A naplót 60 nyelvre fordították le, és hozzávetőleg 30 millió példányt adtak el belőle. Anne Frankról utcákat és iskolákat neveztek el.

Milliók olvassák a naplót, és sokan kíváncsiak a hátra, ahol Anne a fejegyzéseit írta.

„... híres íróvá válni.”

Anne Frank

„... leghőbb vágyam újságíróvá, később pedig híres íróvá válni ...A háború után szeretnék kiadni egy könyvet A hátsó traktus címmel.”

Pentru mulți, Anne Frank a devenit un simbol al Holocaustului:uciderea sistematică a șase milioane de vieți omenestii.

„Jurnalul demonstrează imensa tragedie a Holocaustului, pierderea de vieți omenestii și de talent, precum și prețul plătit pentru că oamenii liberi nu au acționat la timp pentru a suprima mișcări totalitariste.”

Yehuda Lev

Anne Frank sokak számára a holokauszt és a hat millió módszeresen meggyilkolt emberi lény jelképe.

„A napló elénk tárja a Holocaust óriási tragédiáját, emberi életek és tehetségek elpusztítását, és rámutat, mekkora árát kellett fizetni azért, mert szabad népek haboztak időben cselekedni az elnyomó, totalitárius mozgalmak ellen.”

Yehuda Lev

Otto Frank 1960-ban, nem sokkal az Anne Frank Ház megnyitását megelőzően. Otto azonban nem elégszik meg a Hátsó traktus megnyitásával a látogatók előtt. Oktatási célokat szolgáló alapítványa a világ minden tájáról vonzza a fiatalokat. Otto Frankot 1980-ban, 90 évesen éri a halál.

© Arnold Newman

Otto Frank în 1960, chiar înainte de deschiderea Casei Anne Frank. Otto vrea să facă mai mult decât să deschidă Anexa Secretă publicului. Înființează o fundație educațională care reuneste tineri din întreaga lume. Otto Frank moare în 1980 la vârsta de 91 de ani.

© Arnold Newman

Anne Frank House

Anne Frank House este dedicată păstrării memoriei Annei Frank și creșterii gradului de informare cu privire la perioada nazistă și la Holocaust.

Și astăzi avem multe de învățat din povestea Annei Frank și din evenimentele din jurul vieții și morții ei. Anne Frank House își propune să ne arate cum acestea ne determină, pe fiecare dintre noi, să combatem prejudecățile și discriminarea, să ocrotim libertatea, să apărăm drepturile omului și să contribuim la crearea unei societăți inclusive și democratice. Prin activitățile sale, Anne Frank House dorește să inspire oameni din întreaga lume să se dedice în mod activ acestor idealuri.

Credite

CONȚINUT

Menno Metselaar, Anne Frank House

Ruud van der Rol

DESIGN ȘI PRODUCȚIE

Joost Luk, Gouda

Joséphine de Man, Anne Frank House, Amsterdam

DESIGN GRAFIC

Joost Luk, Gouda

TRADUCERE

Laurence Ranson

Asociația Tikvah – versiunea în limba română

Citate reproduce cu permisiunea editurii Humanitas din „Jurnalul Annei Frank”, traducător Gheorghe Nicolaescu, Editura Humanitas, București, 2011.

TIPĂRIRE

Expo Display Service, Apeldoorn

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2003

© Anne Frank Fonds, Basel, pentru toate textele de Anne Frank

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei expoziții nu poate fi duplicată, arhivată într-o bază de date electronică și/sau publicată în vreă formă sau în vreun fel, fie că e vorba despre formate electronice, fotocopiere, înregistrare, sau prin alte mijloace, fără consimțământul scris prealabil din partea Anne Frank House. Pentru utilizarea unui sau a mai multor fragmente ale acestei expoziții sub formă de compilații, antologii sau extrase, vă rugăm să contactați Anne Frank House.

Az Anne Frank Ház

Az Anne Frank Ház elszántága, hogy tisztelje Anne Frank emlékét és növelje a tudatosságot a náci időszakról és holokausztról.

Anne Frank története és az életét és halálát övező események, még mindig sokra taníthatnak minket napjainkban. Az Anne Frank Ház célja, hogy felhívja a figyelmet arra, hogyan tegyünk az előítéletek és diszkrimináció ellen, hogyan őrizzük meg a szabadságot, hogyan tarsuk fenn az emberi jogokat, és hogyan munkálkodjunk egy befogadó és demokratikus társadalomért. Tevékenységein keresztül az Anne Frank Ház arra törekszik, hogy a világ minden táján élő fiatalokat, ezen eszmények aktív vállalására ösztönözze.

A kiállítás létrehozói

RENDEZŐK

Menno Metselaar, Anne Frank House

Ruud van der Rol

DESIGN ÉS KIVITELEZÉS

Joost Luk, Gouda

Joséphine de Man, Anne Frank House, Amsterdam

GRAFIKAI TERVEZÉS

Joost Luk, Gouda

FORDÍTÁS

Schmied Júlia

Az Anne Frank naplójából származó idézeteket Bernáth István fordítása alapján közöljük.

KORREKTÚRA

Hédi Fanni

NYOMDAI MUNKA

Expo Display Service, Apeldoorn

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2003

© Anne Frank Fonds, Basle, for all texts by Anne Frank

Minden jog fenntartva. A kiadványt tilos másolni, anyagait számítógépes adatbázisban tárolni vagy bármilyen formában (elektronikus eszközök, fénymásolás, felvétel, egyéb) publikálni az Anne Frank Ház előzetes írásos engedélye nélkül. Kérjük, forduljon az Anne Frank Házhoz, amennyiben a kiállítás anyagából bármely szöveget vagy képet más antológiában, válogatásban vagy gyűjteményben szándékozik felhasználni.

Credite foto

Fényképek forrásai

Ariodrome Luchtfotografie, Lelystad | Fotocollectie Anne Frank Stichting, Amsterdam | ANP-foto, Amsterdam | Archiv Ernst Klee, Frankfurt am Main | Archiv für Kunst und Geschichte Berlin | Bildarchiv Abraham Pisarek, Berlin | Bildarchiv Preußischer Kulturbesitz, Berlin | Allard Bovenberg, Amsterdam | Bundesarchiv, Koblenz | Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma, Heidelberg | Galerie Bilderwelt, Reinhard Schultz, Berlin | Hollandse Hoogte, Amsterdam/Foto's: Marcel Malherbe, Ilya van Marle en Martin Roemers | Imperial War Museum, London | Informatiecentrum Nederlands Rode Kruis, collectie Oorlogsarchief, Den Haag | Institut für Stadtgeschichte, Frankfurt am Main | Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis, Brussel | Landesbildstelle, Berlin | Maria Austria Instituut, Amsterdam | Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam | Arnold Newman, New York | Prentenkabinet der Rijksuniversiteit Leiden/Foto: Emmy Andriesse | Privé-archief familie Westerweel, Zegveld | Eric van Rootselaar, Retranchement | Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem | United States Holocaust Memorial Museum, Washington DC | Verzetmuseum Amsterdam | Yad Vashem, Jerusalem

În această expoziție au fost incluse câteva fotografii ale căror origini nu sunt cunoscute. În cazul în care recunoașteți oricare dintre ele, vă rugăm să contactați Anne Frank House.

A kiállítás néhány fényképének forrása ismeretlen. Amennyiben felismeri ezeket a fényképeket, kérjük forduljon az Anne Frank Házhoz.

Tikvah
Oradea united in diversity. A Jewish voice.